

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN

GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

CONTACT

Aan de Dames en Heren Voorzitters van de hoofdbureaus

ONZE REF. 2024-145799

UW REF.

09003c1480a92977

BETREFT Onderrichtingen voor de voorzitters van de hoofdbureaus

BIJLAGEN

BRUSSEL

Mevrouw,
Mijnheer¹,

U bent aangewezen als voorzitter van een gemeentelijk hoofdbureau bij de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober 2024.

Gelieve hierbij de onderrichtingen voor de verrichtingen van het gemeentelijk hoofdbureau te vinden.

Hoogachtend,

---

¹ In dit document wordt de mannelijke vorm als genderneutraal gebruikt en duidt hij zowel mannen als vrouwen aan.

INHOUDSTAFEL

DEEL I: ALGEMENE BEPALINGEN.....	5
1. WETGEVING.....	5
2. TAALGEBRUIK BIJ DE VERKIEZINGEN	5
2.1. Formulieren die bij de verkiezingen worden gebruikt.....	6
2.2. In de kiesbureaus	6
2.3. Oproepingsbrieven.	6
2.4. Stemschermen	7
3. PORTVRIJDOM EN VERKIEZINGSDRUKWERK	7
3.1. Portvrijdom.....	7
3.2. Verkiezingsdrukwerk	7
4. PRESENTIEGELD, REISVERGOEDING EN VERZEKERING	8
4.1. Presentiegeld	8
4.1.1. Presentiegeld voor de opleidingen	8
4.1.2. Presentiegeld voor de dag van de verkiezingen	8
4.2. Reisvergoeding	9
4.3. Verzekering	10
5. AANWIJZING GETUIGEN.....	10
5.1. In het hoofdbureau.....	10
5.2. In het stembureau	11
6. HET PRINCIPE VAN PARITEIT OP DE KANDIDATENLIJSTEN	11
7. KIESVOORWAARDEN EN VERKIESBAARHEIDSVoorwaarden	12
7.1. Kiesvoorwaarden voor Belgen.	12
7.2. Kiesvoorwaarden voor de niet-Belgische burgers van de Europese Unie	12
7.3. Kiesvoorwaarden voor de burgers van andere landen dan die van de Europese Unie.....	14
7.4. Verkiesbaarheidsvoorwaarden voor Belgen en Europese Burgers	14
DEEL II: ONDERRICHTINGEN	16
1. SAMENSTELLING VAN DE KIESBUREAUS	16
1.1. Het hoofdbureau	16
1.1.1. Aanwijzing van de voorzitter	16
1.1.2. Aanwijzing van de bijzitters en de secretaris	17
1.2. Het stembureau.....	17

2.	KANDIDATUREN.....	19
2.1.	Bericht aan de kiezers betreffende het indienen van de akte van voordracht	19
2.2.	Modellen van akte van voordracht en akte van bewilliging	19
2.3.	Rol van de voorzitter	22
2.4.	Akte van voordracht	22
2.4.1.	Verkiezbaarheid	23
2.4.2.	Letterwoord.....	23
2.4.3.	Gegevens betreffende de kandidaten	24
2.4.4.	Taalaanhorigheid	25
2.4.5.	Handtekeningen	25
2.4.6.	Het begrip lijst	26
2.5.	Akte van bewilliging	27
2.5.1.	Letterwoord.....	27
2.5.2.	Verklaringen (art. 33, § 7, NBGKWB).....	28
2.5.3.	Handtekeningen	28
2.5.4.	Indieners	28
2.5.5.	Getuigen.....	29
2.5.6.	Verklaring van niet-Belgische Europese kandidaten	29
2.6.	Voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten.	29
2.6.1.	Onderzoek betreffende de regelmatigheid van de voordrachtsakten	29
2.6.2.	Onderzoek betreffende de verkiesbaarheid van de kandidaten	32
2.6.3.	Opstellen van het proces-verbaal bij de voorlopige afsluiting	33
2.6.4.	Taken te vervullen bij onregelmatigheden of niet-verkiezbaarheid na de voorlopige afsluiting	34
2.7.	Definitieve afsluiting van de kandidatenlijst	36
2.7.1.	Datum en aanwezigheden	36
2.7.2.	Opmerkingen versus bezwaren	37
2.7.3.	Verloop	37
2.7.4.	Opstellen van het proces-verbaal van de definitieve afsluiting.....	38
3.	OPMAAK STEMSCHERMEN	39
3.1.	Opmaak van de schermen van de lijsten.....	40
3.2.	Opmaak van de schermen van de kandidaten	41
4.	AANPLAKKING.....	42

5.	VERRICHTINGEN MET BETREKKING TOT DE ELEKTRONISCHE STEMMING	42
5.1.	Verrichtingen vóór de stemming	42
5.2.	Verrichtingen na de stemming.....	43
6.	AANSTIPLIJSTEN.....	45
7.	ZETELVERDELING – AANWIJZING VAN DE GEKOZENEN EN OPVOLGERS	46
7.1.	Het stemcijfer	46
7.2.	Verdeling van de zetels over de lijsten.....	46
7.3.	Aanwijzing van de gekozenen.....	49
7.3.1.	Aanwijzing van de titularissen.....	49
7.3.2.	Aanwijzing van de opvolgers.....	51
7.4.	Afkondiging van de resultaten.....	51
8.	DOORSTUREN FORMULIEREN AAN DE VREDERECHTER/PARKET	53
9.	DE PARLEMENTAIRE CONTROLE OP DE ELEKTRONISCHE STEMSYSTEMEN.....	53
	BIJLAGEN	55

DEEL I: ALGEMENE BEPALINGEN

1. WETGEVING

Het beginsel van de rechtstreekse verkiezing van de leden van de gemeenteraden is vastgelegd in artikel 162, tweede lid, 1°, van de Grondwet. Overeenkomstig artikel 6, § 1, VIII, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, behoort de regeling van deze verkiezingen tot de bevoegdheid van de regionale wetgever.

Artikel 2, § 1, eerste lid, van het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek bepaalt dat de gewone vergadering van de kiezers voor de vernieuwing van de gemeenteraden, van rechtswege om de zes jaar plaats heeft, op de tweede zondag van oktober. Voor de komende gemeenteraadsverkiezingen is dit dus op zondag 13 oktober 2024.

Voor de uitvoering van uw opdracht dient U zich te refereren aan onder meer de volgende wettelijke bepalingen:

- 1° **het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek** (afgekort: NBGKWB), vastgesteld bij ordonnantie van 20 juli 2023 houdende het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek;
- 2° **het (federaal) Kieswetboek**, waarvan sommige bepalingen door het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek toepasselijk zijn gemaakt (afgekort: KWB);
- 3° **de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn**, gewijzigd bij de wetten van 12 juli 1994, van 17 november 1994, van 19 maart 1999, van 12 augustus 2000 en van 5 augustus 2006 en bij het koninklijk besluit van 13 juli 2001.

In uitvoering van het NBGKWB werden een aantal aanvullende regels opgenomen in **uitvoeringsbesluiten**. Waar nuttig wordt er in deze onderrichtingen daarnaar verwezen.

Verder zijn andere **relevante regelgeving, omzendingbrieven en formulieren** terug te vinden op de verkiezingswebsite: <https://verkiezingen.brussels>.

2. TAALGEBRUIK BIJ DE VERKIEZINGEN

Artikel 1, § 1, 5°, van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken bepaalt dat deze wetten van toepassing zijn op de verrichtingen bij de gemeenteraadsverkiezingen.

2.1. Formulieren die bij de verkiezingen worden gebruikt

Een aantal van de bij de verkiezingszaken te gebruiken formulieren zijn wettelijk vastgelegd en zijn bijgevolg verplicht te gebruiken:

- volgende formulieren betreffende de akte van voordracht en akte van bewilliging van de kandidaten: C1, C2, C3, C4. Indien de voordracht en bewilliging elektronisch worden ingediend via het systeem MARTINE moeten de papieren formulieren C1, C2, C3, C4 niet worden gebruikt;
- volgende formulieren betreffende de volmacht: P1 en P2;
- volgende formulieren betreffende de reiskosten: F1 en F2;
- volgende formulieren betreffende de verkiezingsuitgaven: D1, D3, D4, D5, D6, D7, D8, D9 en het gemeenschappelijk formulier Betreffende de aangifte van de verkiezingsuitgaven voor de politieke partijen.

De andere formulieren, die op de verkiezingswebsite (<https://verkiezingen.brussels>) te vinden zijn, worden bekendgemaakt als richtlijn. Ze worden als dienstverlening aan de gemeenten en aan de kiesbureaus ter beschikking gesteld en zijn bijgevolg vrijblijvend te gebruiken. Het wordt de voorzitters van de hoofdbureaus evenwel aanbevolen deze formulieren zoveel mogelijk te gebruiken voor de duidelijkheid en de eenvormigheid bij de onderscheidene hoofdbureaus.

De formulieren bestaan in het Frans en in het Nederlands in de kiesbureaus van het tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De briefwisseling te gebruiken in de betrekkingen met particulieren (zoals de oproepingsbrieven voor de leden van de kiesbureaus) alsook de formulieren gebruikt door de burgers (bijvoorbeeld voor een kandidatuurstelling) worden opgesteld in de taal van de belanghebbende.

De voor u relevante formulieren worden in bijlage van deze onderrichtingen opgenomen.

2.2. In de kiesbureaus

Artikel 49 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, schrijft voor dat de voorzitters van de stembureaus die niet bij machte zijn de kiezers te woord te staan of voor te lichten in de talen die de gecoördineerde wetten voorschrijven te gebruiken in de betrekkingen van de plaatselijke diensten met de particulieren, een secretaris aanwijzen die hen daarin kan bijstaan.

Indien de voorzitter van het stembureau echter niet in staat is om een secretaris aan te stellen die hem kan ondersteunen op taalkundig vlak omdat hij geen enkele persoon kent die de tweede taal voldoende machtig is, kan hij de voorzitter van het hoofdbureau hiervan in kennis stellen. Deze dient dan de nodige maatregelen te treffen om een secretaris, die de voorzitter van het stembureau kan bijstaan op taalkundig vlak, aan te stellen.

2.3. Oproepingsbrieven.

Volgens de vaste rechtspraak van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht moeten de oproepingsbrieven voor de kiezers, alsook trouwens de oproepingsbrieven geadresseerd aan de bijzitters van kiesbureaus, als betrekkingen met particulieren worden beschouwd in de zin van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken.

Daaruit volgt dat in de 19 gemeenten van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad de oproepingsbrieven uitsluitend opgesteld moeten worden in de taal (Nederlands of Frans) waarvan de betrokken particulier gebruik maakt in zijn betrekkingen met de plaatselijke overheid.

2.4. Stemschermen

De stemprocedure wordt op gedetailleerde wijze beschreven in de artikelen 64 tot 67, alsook 70 en 71 van het NBGKWB. In de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet de kiezer eerst de taal kiezen waarin hij bij het uitbrengen van zijn stem wenst begeleid te worden.

3. PORTVRIJDOM EN VERKIEZINGSDRUKWERK

3.1. Portvrijdom

Het grote principe is dat de briefwisseling, verzonden in uitvoering van de kieswetten, portvrijdom geniet (artikel 70, 7°, van het koninklijk besluit van 14 maart 2022 betreffende de postdiensten. Het gaat hier om:

- 1° de oproepingsbrieven verzonden aan de kiezers door het college van burgemeester en schepenen;
- 2° de poststukken betreffende de schrapping en nieuwe inschrijvingen in de kiezerslijst, die uitgewisseld worden onder de gemeentebesturen, alsmede deze verstuurd door de gemeentebesturen naar de betrokken kiezers;
- 3° de berichten door de gemeentebesturen verzonden aan sommige kiesgerechtigden, die als bijzitter kunnen aangewezen worden;
- 4° de briefwisseling verzonden door de voorzitters van hoofdbureaus voor de aanwijzing van de bijzitters en de plaatsvervangende bijzitters;
- 5° de stukken aangaande verkiezingen, geadresseerd aan of verzonden door de voorzitters van de stembureaus;
- 6° de stukken verzonden door de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel in uitvoering van de kieswetgeving.

De brievenpost verstuurd in uitvoering van de kieswetten moet bovenaan op de adreszijde, de gedrukte of geschreven vermelding “Kieswet” dragen en in het adres zelf, de hoedanigheid van de geadresseerde of de afzender in verkiezingszaken (art. 71, tweede lid, van het voormeld koninklijk besluit).

Deze gegevens worden verder toegelicht op de website www.bpost.be/nl/verkiezingen-2024. Vragen ter zake kunnen worden gesteld via volgend e-mailadres: verkiezingen@bpost.be.

3.2. Verkiezingsdrukwerk

De voorwaarden inzake het verkiezingsdrukwerk zijn te bekomen op de website die speciaal voor de verkiezingen werd opgericht: www.bpost.be/nl/verkiezingen-2024.

De aandacht dient er op gevestigd te worden dat het laatste verkiezingsdrukwerk uiterlijk de woensdag vóór de datum van de verkiezingen moeten afgegeven worden.

4. PRESENTIEGELD, REISVERGOEDING EN VERZEKERING

Krachtens artikel 6 van het NBGKWB zijn – onder andere – de volgende verkiezingsuitgaven ten laste van de gemeente:

1° het presentiegeld voor de dag van de verkiezingen en de reisvergoeding waarop de leden van de kiesbureaus aanspraak kunnen maken, onder de voorwaarden bepaald door de Regering;

2° de reisvergoeding van de kiezers die niet in de gemeente waar ze zijn ingeschreven als kiezer, verblijven, onder de voorwaarden bepaald door de Regering;

3° de verzekeringspremies om de lichamelijke schade te dekken die voortvloeien uit ongevallen die de leden van de kiesbureaus zijn overkomen in de uitoefening van hun ambt; de Regering bepaalt de regels volgens welke deze risico's worden gedekt. Dit is het voorwerp van het ministerieel besluit van 3 mei 2024 betreffende de verzekering zoals voorzien in artikel 6 van het NBGKWB.

Krachtens artikel 23, § 2, van het NBGKWB verstrekt de Regering eenvormige, up-to-date, verplichte en bezoldigde opleidingen ten behoeve van de voorzitters, voorzitters-plaatsvervangers en secretarissen in de stembureaus. Het presentiegeld voor deze opleiding van de leden van de stembureaus is dus ten laste van het Gewest.

4.1. Presentiegeld

4.1.1. Presentiegeld voor de opleidingen

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 mei 2018 tot vaststelling van de procedure en het bedrag van het presentiegeld voor de opleiding van de leden van de kiesbureaus voor de gemeenteraadsverkiezingen legt het bedrag vast van het presentiegeld dat de leden van de stembureaus die de verplichte opleiding, zoals bedoeld in het voormeld artikel 23, § 2, van het NBGKWB, volgen.

De voorzitters, de voorzitter-plaatsvervangers en de secretarissen van de stembureaus moeten verplicht de opleiding volgen.

Het bedrag van het presentiegeld voor de leden van de kiesbureaus voor de opleiding wordt vastgesteld op 12,50 euro per opleidingsessie. Er zijn twee opleidingsessies. Wie de volledige opleiding heeft gevolgd heeft hiervoor dus recht op een presentiegeld van 25,00 euro.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest neemt de kost van het presentiegeld voor de opleiding op zich.

Krachtens de artikelen 2, § 2 en 3 van het voormeld regeringsbesluit van 3 mei 2018 wordt de uitbetaling ervan in eerste instantie uitgevoerd door de gemeenten, eventueel samen met het presentiegeld van de leden van de kiesbureaus voor de dag van de verkiezingen. Nadien zullen de gemeenten aan het Gewest de terugbetaling van het uitbetaalde bedrag kunnen vragen door middel van een schuldvordering, samen met de verzamelde formulieren R4ter (formulier voor de betaling van het presentiegeld voor de deelname aan de opleiding voorzien in artikel 23, § 2, van het NBGKWB).

4.1.2. Presentiegeld voor de dag van de verkiezingen

De maximumbedragen van de presentiegelden zijn vastgesteld bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 30 maart 2006 tot vaststelling van het bedrag van het presentiegeld en de reisvergoeding van de leden van de kiesbureaus voor de gemeenteraadsverkiezingen (Belgisch Staatsblad van 12 april 2006).

Het maximumbedrag van het presentiegeld is als volgt (artikel 1, § 1, van voormeld besluit):

- voor de voorzitter van het hoofdbureau: 150 euro;
- voor de secretaris van het hoofdbureau: 120 euro;
- voor de bijzitters van het hoofdbureau: 115 euro;
- voor de voorzitters van een stembureau: 90 euro;
- voor de secretarissen en bijzitters van een stembureau: 85 euro.

De gemeenteraad mag bovendien, krachtens artikel 2, § 1, van voormeld besluit, presentiegeld aan de leden van het hoofdbureau toekennen voor elke vergadering, die de dag van de verkiezing voorafgaat. Er mogen maximum acht voorbereidende vergaderingen in aanmerking genomen worden.

Het maximumbedrag van het presentiegeld voor elke vergadering wordt vastgesteld als volgt:

- voor de voorzitter: 80 euro;
- voor de secretaris: 70 euro;
- voor de bijzitters: 65 euro.

Een plaatsvervanger die zich de dag van de verkiezing 's morgens aangeboden heeft bij het stembureau, maar die niet heeft moeten zetelen, heeft geen recht op het presentiegeld.

De uitbetaling van de presentiegelden en de reisvergoedingen (zie hieronder) zullen ten laste genomen worden door ieder gemeentebestuur.

Krachtens de artikelen 1, § 2 en 2, § 2, van het besluit van 30 maart 2006, neemt ieder gemeentebestuur de nodige schikkingen met bpost of de eigen betalingsdienst voor de betaling van het presentiegeld.

Voor het hoofdbureau wordt een formulier R4bis voorzien dat het mogelijk maakt om eveneens de bedragen voor de voorbereidende vergaderingen te vermelden, indien de gemeente hierin voorzien heeft, en voor de dag van de verkiezingen. Dit formulier dient te worden ingevuld in het systeem MARTINE.

4.2. Reisvergoeding

1° *De leden van de kiesbureaus* (waaronder ook de leden van de hoofdbureaus) die zetelen in een gemeente waar zij niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister hebben, krachtens artikel 3 van het besluit van 30 maart 2006, recht op een kilometervergoeding van 0,15 euro per afgelegde kilometer.

De verklaring van schuldvordering uit hoofde van deze verplaatsingen moet, uiterlijk drie maanden na de dag van de verkiezingen, gesteld worden op het formulier F1, dat gestuurd wordt naar het adres van het desbetreffende gemeentebestuur.

2° *Sommige kiezers* kunnen, krachtens artikel 6, tweede lid, 2°, van het NBGKWB voor hun kiesplicht een gratis treinreisbiljet (2de klasse) bekomen bij de loketten van de NMBS. Het gaat om volgende kiezers: de personen die niet meer verblijven in de gemeente waar ze moeten stemmen; de loon- of weddetrekkenden die hun beroep uitoefenen in het buitenland of in een andere gemeente dan waar zij moeten stemmen; de kiesgerechtigde leden van deze laatste die met hen samenwonen; de studenten die omwille van hun studies verblijven in een andere gemeente dan die waar ze moeten stemmen en de personen die in behandeling zijn in een verpleeg- of gezondheidsinrichting gelegen in een andere gemeente dan die waar ze moeten stemmen.

Het NBGKWB bepaalt nu echter dat alleen kiezers die nog in een Belgische gemeente zijn ingeschreven, aanspraak kunnen maken op terugbetaling van hun reiskosten. Aan de voorwaarde van inschrijving in het bevolkingsregister van de gemeente moet immers zijn voldaan op het tijdstip waarop de kiezerslijst wordt vastgesteld. Het is dus in principe mogelijk dat tussen de datum waarop de lijst wordt opgesteld en de datum van

de verkiezingen, een persoon die op de kiezerslijst staat ingeschreven, buiten het Belgische grondgebied gaat wonen en besluit zich te verplaatsen om te gaan stemmen. In dat geval worden de reiskosten niet vergoed.

De door de NMBS uitgereikte treinbiljetten om te kunnen gaan stemmen in één van de 19 Brusselse gemeenten worden gefactureerd aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat vervolgens de bedragen kan terugvorderen bij de betrokken gemeenten.

Op de oproepingsbrief voor de kiezer dient dus de desbetreffende NMBS-code te worden vermeld zodat de rechthebbende kiezer in een station een juist en gratis treinbiljet kan bekomen zodat hij zich kan verplaatsen van het bij zijn domicilie of verblijfplaats (student, personen in behandeling) dichtst gelegen station, of het eerste Belgische station aan de grens voor de kiezers die in het buitenland verblijven naar het dichtst bijgelegen station van de plaats waar hij moet gaan stemmen.

Het treinbiljet is geldig op de binnenlandse ritten vanaf de vrijdag die de verkiezing voorafgaat, vanaf 19u01, tot de dag van de verkiezingen, voor het beëindigen van de nachtelijke treindienst. Het treinbiljet kan slechts voor de terugrit worden gebruikt op vertoon van de door het stembureau geldig afgestempelde oproepingsbrief, overeenkomstig artikel 6 van het NBGKWB.

Indien de hierboven onder punt 2° vermelde kiezers echter een ander vervoermiddel gebruiken, kunnen zij de terugbetaling van hun reiskosten aanvragen binnen de drie maanden volgend op de verkiezingen bij middel van het formulier F2, dat gestuurd wordt naar het adres van het desbetreffende gemeentebestuur. De terug te betalen som komt overeen met het tarief van de NMBS voor het vervoer van reizigers in 2de klasse op de dag van de stemming.

4.3. Verzekering

Er wordt door de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel een verzekeringspolis afgesloten om ongevallen te dekken die leden van de kiesbureaus zijn overkomen tijdens de opleiding, tijdens de uitoefening van hun opdracht of op de heen- of terugweg van hun hoofdverblijfplaats naar de vergaderplaats van hun bureau. De modaliteiten van deze verzekeringspolis zijn bepaald in het ministerieel besluit van 4 mei 2024 betreffende de verzekering zoals voorzien in artikel 6 van het NBGKWB.

Het Gewest zal nadien bij iedere gemeente haar aandeel terugvorderen pro rata van het aantal ingeschreven kiezers.

Indien de voorzitter van het hoofdbureau wordt geconfronteerd met een ongeval wordt er aanbevolen contact op te nemen met het gemeentebestuur.

5. AANWIJZING GETUIGEN

5.1. In het hoofdbureau

De kandidaten kunnen, in hun akte van bewilliging, een getuige en een plaatsvervangend getuige aanduiden om de vergaderingen van het hoofdbureau voorgeschreven bij de artikelen 40 tot en met 49 van het NBGKWB, bij te wonen. De getuigen hebben het recht hun opmerkingen in de processen-verbaal te doen opnemen, maar het is hun echter verboden tussen te komen in de verrichtingen van de voorzitter van het hoofdbureau.

Indien bepaalde kandidaten in afzonderlijke verklaringen van bewilliging verschillende personen hebben aangewezen, komen alleen de aanwijzingen ondertekend door de eerste kandidaat in de volgorde van de voordracht in aanmerking (artikel 33, § 6, eerste lid, NBGKWB).

De kandidaten kunnen aangewezen worden als getuigen of plaatsvervangende getuigen voor het hoofdbureau. De functies van minister, staatssecretaris, parlementslid, burgemeester, schepen en OCMW-voorzitter zijn onverenigbaar met de functie van getuige (art. 33, § 6, tweede lid, NBGKWB).

De getuige, die kiezer is in een andere gemeente van het administratief arrondissement, moet zijn hoedanigheid van gemeenteraadskiezer laten blijken door het overleggen van een uittreksel uit de kiezerslijst; normaliter is hij nog niet in het bezit van de oproepingsbrief voor de verkiezingen in zijn gemeente, stuk dat anders volstaat.

5.2. In het stembureau

Vijf dagen vóór de verkiezing kan de eerste kandidaat in de volgorde van de voordracht voor zijn lijst zoveel getuigen en zoveel plaatsvervangende getuigen aanwijzen als er stembureaus zijn. (art. 39, eerste lid, NBGKWB). Hij doet dat aan de hand van het formulier T1.

De ontvangst van de aanwijzing van deze getuigen gebeurt bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau op dinsdag 8 oktober 2024 tussen 14 en 16 uur (art. 31, § 1, zesde lid, en art. 39 NBGKWB).

Niemand mag als getuige worden aangewezen, indien hij geen gemeenteraadskiezer is in het administratief arrondissement (art. 39, tweede lid, van het NBGKWB).

De eerste kandidaat in de volgorde van de voordracht beslist voor iedere getuige in welk stembureau hij tijdens de hele duur van de verrichtingen zijn opdracht zal vervullen. Getuigen mogen in geen geval worden toegelaten tot een ander stembureau dan dat waaraan zij zijn toegewezen. De eerste kandidaat in de volgorde van de voordracht geeft hiervan zelf kennis aan de door hem aangewezen getuigen. Deze kennisgeving (formulier T2) wordt medeondertekend door de voorzitter van het hoofdbureau (art. 39, derde en vierde lid, NBGKWB).

De getuigen die kiezer zijn in een andere gemeente moeten van hun hoedanigheid van gemeenteraadskiezer in het administratief arrondissement doen blijken door overlegging, hetzij van de oproepingsbrief voor de verkiezingen in hun gemeente, hetzij van een uittreksel uit de kiezerslijst (art. 39, zesde lid, NBGKWB).

De kandidaten kunnen als getuige of als plaatsvervangend getuige in een stembureau worden aangewezen, maar de functie van minister, staatssecretaris, parlementslid, burgemeester, schepen en OCMW-voorzitter zijn onverenigbaar met de functie van getuige (art. 39, zevende lid, van het NBGKWB).

De getuigen moeten de kennisgeving (formulier T2), dat hen is toegezonden, voorleggen aan de voorzitter van het bureau waaraan ze zijn aangewezen (art. 39, negende lid, van het NBGKWB).

De getuigen hebben het recht de enveloppes waarvan sprake in de artikelen 75, 77 en 93 van het NBGKWB te verzegelen en hun opmerkingen in het proces-verbaal te doen opnemen (art. 39, tiende lid, van het NBGKWB).

De getuigen hebben louter een observatierol. Ze mogen niet deelnemen aan de operaties van het stembureau, ze mogen geen kiezers helpen, ze moeten discreet blijven en mogen de stemming niet beïnvloeden. Bij poging tot beïnvloeding van de stemming kan de voorzitter van het bureau, na een eerste verwittiging, de getuige laten verwijderen uit het stemlokaal (art. 39, achtste lid, NBGKWB).

6. HET PRINCIPE VAN PARITEIT OP DE KANDIDATENLIJSTEN

Artikel 33, § 9, van het NBGKWB bepaalt dat op geen enkele lijst het aantal kandidaten lager mag zijn dan twee of hoger dan het aantal te verkiezen raadsleden.

Op elk van de lijsten met kandidaten voor de verkiezing van gemeenteraden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, moeten bovendien twee opeenvolgende kandidaten van een verschillend geslacht zijn, dit over de hele lengte van de lijst. De keuze van het geslacht van de kandidaat op de laatste plaats is wel vrij voor de lijsten met een oneven aantal kandidaten. Op die manier wordt er gezorgd dat het verschil tussen het aantal kandidaten op een lijst per geslacht niet hoger kan zijn dan één.

In geval van niet-naleving van de bepalingen inzake gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten, wijst het hoofdbureau de lijst in haar geheel af bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijsten. In dat geval is het nog mogelijk een gecorrigeerde lijst in te dienen (infra).

7. KIESVOORWAARDEN EN VERKIESBAARHEIDSVORWAARDEN

7.1. Kiesvoorwaarden voor Belgen.

Om als **Belgische kiezer** zijn stem uit te brengen moeten **vier** voorwaarden vervuld zijn (art. 8, § 1, van het NBGKWB):

- 1° **Belg** zijn. De wijze waarop de Belgische nationaliteit werd bekomen speelt geen rol;
- 2° De volle leeftijd van **18 jaar** hebben bereikt;
- 3° **Ingeschreven zijn in het bevolkingsregister** van de gemeente;
- 4° Zich **niet** bevinden in één van de gevallen van **uitsluiting of schorsing**, die bepaald worden in de artikelen 6 en 7 van het Kieswetboek.

Van het kiesrecht zijn definitief uitgesloten en tot de stemming mogen niet worden toegelaten zij die levenslang ontzet zijn van de uitoefening van het kiesrecht door veroordeling (art. 6 KWB).

In de uitoefening van het kiesrecht zijn geschorst en tot de stemming mogen niet worden toegelaten zolang die onbekwaamheid duurt (art. 7 KWB):

- de beschermde personen die krachtens artikel 492/1 van het Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk onbekwaam werden verklaard om hun politieke rechten uit te oefenen en de geïnterneerde personen die uitdrukkelijk onbekwaam verklaard werden om hun politieke rechten uit te oefenen krachtens artikel 9, § 3, van de wet van 5 mei 2014 houdende de internering. De kiesonbekwaamheid houdt op tegelijk met de beëindiging van de onbekwaamheid krachtens artikel 492/4 van het Burgerlijk Wetboek of met de definitieve invrijheidstelling van de geïnterneerde;
- personen die voor een bepaalde duur ontzet zijn van de uitoefening van het kiesrecht door veroordeling.

De voorwaarden 1° en 3° moeten vervuld zijn op de dag dat de kiezerslijst wordt afgesloten (1 augustus 2024). De voorwaarden 2° en 4° moeten vervuld zijn op de dag van de stemming (dus op 13 oktober 2024).

7.2. Kiesvoorwaarden voor de niet-Belgische burgers van de Europese Unie

Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd werd door het Verdrag betreffende de Europese Unie, het zogenaamde “Verdrag van Maastricht”, erkent in zijn artikel 8 B, 1, voor elke burger van de Unie die in een lidstaat verblijft waarvan hij geen onderdaan is, het actief en passief stemrecht voor gemeenteraadsverkiezingen in de lidstaat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die Staat.

In uitvoering van deze bepaling heeft de Ministerraad van de Europese Unie op 19 december 1994 een richtlijn genomen tot bepaling van die modaliteiten (richtlijn nr. 94/80/EG, bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen nr. L368 van 31 december 1994, p. 38-47).

De voormelde richtlijn werd in de Belgische wetgeving omgezet bij de wet van 27 januari 1999 tot wijziging van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, van de nieuwe Gemeentewet en van de Gemeentekieswet, en tot uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Unie nr. 94/80/EG van 19 december 1994 (Belgisch Staatsblad van 30 januari 1999).

De uitvoeringsbesluiten van voormelde wet en de omzendbrief van 25 mei 1999 in kwestie zijn gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 3 juni 1999. Het model van het inschrijvingsformulier is vastgesteld bij ministerieel besluit van 13 januari 2006 (Belgisch Staatsblad van 20 januari 2006).

Aan de gemeenteraadsverkiezingen kunnen bijgevolg ook niet-Belgische inwoners van een gemeente onder bepaalde voorwaarden deelnemen.

Om als Europese burger aan de gemeenteraadsverkiezingen deel te nemen, moet deze aan vijf voorwaarden voldoen (art. 9 van het NBGKWB):

1° Nationaliteit

Om te mogen stemmen, moet deze kiezer de nationaliteit hebben van één van de volgende 26 landen: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden, Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Tsjechië, Bulgarije, Roemenië en Kroatië.

2° Inschrijving in de registers

Daarnaast moet deze kiezer ingeschreven zijn in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister van de gemeente waar deze persoon in België verblijft. Deze voorwaarden moet ten laatste op 31 juli 2024 vervuld zijn.

De ambtenaren van de Europese Unie en hun gezin worden krachtens een protocolakkoord tussen België en de Europese Unie vermeld en niet ingeschreven in het bevolkingsregister. Voor deze ambtenaren en hun gezin wordt deze vermelding in het bevolkingsregister van de Belgische gemeente waar ze hun hoofdverblijf hebben gelijkgesteld met een inschrijving.

3° Zich niet bevinden in één van de gevallen van uitsluiting of schorsing van het stemrecht

4° Leeftijd

Verder moet deze kiezer, om te mogen stemmen, minstens achttien jaar zijn op 13 oktober 2024, de dag van de verkiezingen.

5° Inschrijving op de kiezerslijst

Tot slot moet men ingeschreven zijn op de kiezerslijst van de gemeente.

De aanvraag tot inschrijving moest ingediend worden bij het gemeentebestuur uiterlijk op 31 juli 2024. Het formulier kan gratis aangevraagd worden bij de gemeente of gedownload worden op de verkiezingswebsite: <https://verkiezingen.brussels>.

De aanvraag tot inschrijving op de kiezerslijst voor de gemeenteraadsverkiezingen kan bijgevolg niet geschieden tussen 1 augustus 2024 (= datum waarop de kiezerslijst wordt opgesteld) en 13 oktober 2024 (= dag van de stemming). Na deze laatste datum kan echter terug een aanvraag worden gedaan voor deelname aan de volgende gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2030.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de aanvraag tot inschrijving op de kiezerslijst voor de gemeenteraadsverkiezingen ook dient te gebeuren wanneer de Europese burger reeds is opgenomen op de

kiezerslijst voor de verkiezing van het Europese Parlement. Het gaat hier om twee verschillende procedures. Inschrijving als Europese kiezer betekent niet automatisch de inschrijving als gemeentekiezer.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geldt de stemplicht: zodra een kiezer is ingeschreven op de kiezerslijst, is deze dus wettelijk verplicht om op 13 oktober 2024 te gaan stemmen.

7.3. Kiesvoorwaarden voor de burgers van andere landen dan die van de Europese Unie

Krachtens art. 10 van het NBGKWB moet voldaan worden aan dezelfde voorwaarden als in voormeld punt 7.2, maar met de bijkomende voorwaarde dat de burger gedurende een ononderbroken periode van minstens 5 jaar voorafgaand aan de indiening van zijn aanvraag zijn hoofdverblijfplaats in België heeft gehad, gedekt door een wettelijke verblijfsvergunning.

Ook hier geldt de regel dat, gezien de stemplicht, van zodra deze kiezer is ingeschreven op de kiezerslijst, deze dus wettelijk verplicht is om op 13 oktober 2024 te gaan stemmen.

7.4. Verkiesbaarheidsvoorwaarden voor Belgen en Europese Burgers

Om tot gemeenteraadslid verkozen te kunnen worden en blijven, moet men kiezer zijn en de kiesbevoegdheidsvoorwaarden behouden (art. 30 NBGKWB).

Niet verkiesbaar zijn:

- 1° zij die door veroordeling ontzet zijn uit het recht om gekozen te worden;
- 2° de onderdanen van de lidstaten van de Europese Unie, andere dan België, die, ten gevolge van een individuele burgerrechtelijke of een strafrechtelijke beslissing in hun Staat van herkomst ontheven zijn van het recht om gekozen te worden krachtens het recht van die Staat;
- 3° zij die, onverminderd de toepassing van de bepalingen vermeld in 1° en 2°, veroordeeld zijn, zelfs met uitstel, wegens één van de in de artikelen 240, 241, 243 en 245 tot 248 van het Strafwetboek omschreven misdrijven, gepleegd in de uitoefening van een gemeenteambt; deze onverkiesbaarheid eindigt twaalf jaar na de veroordeling. Deze artikelen van het Strafwetboek voorzien gevangenisstraffen en geldboeten voor verduisteringen die zijn gepleegd door openbare ambtenaren, alsmede voor omkoping van openbare ambtenaren;
- 4° zij die veroordeeld zijn wegens overtredingen bedoeld in de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden of op grond van de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistisch regime is gepleegd;
- 5° zij die, onverminderd de toepassing van de bepalingen in het 1° en 2°, bestuurder zijn of geweest zijn van een vereniging die, zelfs met uitstel, is veroordeeld voor een van de overtredingen bedoeld in de wet van 30 juli 1981 of de wet van 23 maart 1995;
- 6° de onderdanen van een staat die geen lidstaat is van de Europese Unie.

De onverkiesbaarheid bedoeld in de punten 4° en 5° geldt voor de 6 jaar die op de opgelopen veroordeling volgen.

Dus kort samengevat: de niet-Belgische Europese burgers kunnen verkozen worden, dit in tegenstelling tot de niet-Europeanen, die uitsluitend kiezer kunnen zijn.

Met andere woorden kan de niet-Belgische Europese burger:

- kiezer worden;
- kandidaat-raadslid zijn;
- schepen worden.

Maar hij kan evenwel geen burgemeester worden (artikel 13 van de Nieuwe Gemeentewet).

DEEL II: ONDERRICHTINGEN

1. SAMENSTELLING VAN DE KIESBUREAUS

1.1. Het hoofdbureau

1.1.1. Aanwijzing van de voorzitter

Artikel 18, § 2, van het NBGKWB bepaalt het volgende:

“Voor wat betreft de stad Brussel, hoofdplaats van het gerechtelijk arrondissement, wordt het hoofdbureau gezamenlijk voorgezeten door de Franstalige en Nederlandstalige voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of, bij zijn ontstentenis, door de magistraat die hem vervangt.”

Dit wil dus zeggen dat voor de Stad Brussel alle verplichtingen die krachtens het NBGKWB rusten op de voorzitter van het hoofdbureau **samen door de voorzitter van de Franstalige rechtbank van eerste aanleg en de voorzitter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg moeten uitgevoerd worden.**

In de gemeenten die hoofdplaats zijn van een gerechtelijk kanton, wordt het hoofdbureau voorgezeten door de vrederechter of, bij zijn ontstentenis, door één van zijn plaatsvervangers naar diensouderdom.

In de andere gemeenten wordt de voorzitter van het hoofdbureau vrij door de vrederechter van het kanton uit de volgende gemeenteraadskiezers aangewezen via het formulier B1 (artikel 18, § 2, derde lid van het NBGKWB):

- de magistraten van de Rechterlijke Orde;
- de gerechtelijke stagairs;
- de advocaten en de advocaten-stagiairs volgens hun inschrijving op het tableau of de lijst van stagiairs;
- de notarissen;
- de gerechtsdeurwaarders.

In de gevallen vermeld in het eerste en het tweede lid van artikel 18, § 2, eerste en tweede lid, van het NBGKWB wijst de voorzitter van het hoofdbureau een plaatsvervanger aan om hem op de dag van de stemming te vervangen, wanneer hij gehouden is zich naar een andere gemeente te begeven om er te stemmen via het formulier B3 (art. 18, § 2, vierde lid, NBGKWB).

Zo de vrederechter twee kantons bedient, is hij bekleed met het voorzitterschap van de twee hoofdbureaus, maar zal hij normaliter zijn bevoegdheid voor één van deze bureaus overdragen aan de eerste in aanmerking komende plaatsvervanger.

Voor de aanwijzing van de voorzitter van het hoofdbureau gebruikt de vrederechter een brief overeenkomstig formulier B1. Bij deze brief voegt hij het formulier B4, dat het model is voor de brief die de voorzitter van het hoofdbureau moet sturen aan de personen die de functies van bijzitter en plaatsvervangend bijzitter in dat bureau moeten uitoefenen.

Tot op de dag van de verkiezing verzekert het college van burgemeester en schepenen actualisering van de lijsten van elke stemafdeling rekening houdend met de besluiten die tot gevolg hebben dat een kiezer op de kiezerslijst wordt ingeschreven of daarvan wordt geschrapt, dat hem het actief kiesrecht wordt ontnomen of geschorst. (art. 16, § 3, NBGKWB).

1.1.2. Aanwijzing van de bijzitters en de secretaris

Krachtens artikel 18, § 1, tweede lid, van het NBGKWB moet het hoofdbureau ten minste zevenentwintig dagen vóór de verkiezing (maandag 16 september 2024) samengesteld zijn.

Het hoofdbureau bestaat uit een voorzitter, eventueel een plaatsvervangende voorzitter, vier bijzitters, vier plaatsvervangende bijzitters en een secretaris (art. 18, § 1, eerste lid, NBGKWB).

De voorzitter van het hoofdbureau duidt vrij de vier bijzitters en vier plaatsvervangende bijzitters aan uit de kiezers van de gemeente. Hij gebruikt hiervoor het formulier B4.

Hij duidt, eveneens vrij, de secretaris aan uit de kiezers die op de kiezerslijst van een Belgische gemeente staan. Het moet niet meer gaan om een kiezer van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad. De secretaris is evenwel niet stemgerechtigd.

Kandidaten mogen geen deel uitmaken van het hoofdbureau (artikel 18, § 1, eerste lid, NBGKWB).

1.2. Het stembureau

Artikel 23 van het NBGKWB bepaalt de samenstelling van het stembureau.

Het stembureau bestaat uit een voorzitter, vier bijzitters, vier plaatsvervangende bijzitters en een secretaris.

De kandidaten mogen geen deel van uitmaken van een stembureau (art. 23, § 1, derde lid, NBGKWB).

Krachtens artikel 21, § 1, van het NBGKWB wijst de voorzitter van het hoofdbureau, uiterlijk de dertigste dag vóór de verkiezing (13 september 2024), willekeurig de voorzitters van de stembureaus aan uit de volgende kiezers van de gemeente:

- de magistraten van de Rechterlijke Orde;
- de hoofdgriffiers, de griffiers-diensthoofden en de griffiers van de hoven, rechtbanken en vrederechten, alsook de hoofdsecretarissen, de secretarissen-diensthoofden en de parketsecretarissen;
- de gerechtelijke stagiairs;
- de advocaten en de advocaten-stagiairs volgens hun inschrijving op het tableau of de lijst van stagiairs;
- de notarissen;
- de gerechtsdeurwaarders;
- de beoefenaars van de volgende gereguleerde beroepen: makelaar, architect, accountant, landmeter-expert, apotheker en bedrijfsrevisor;
- de bekleeders van een ambt die onder de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten ressorteren en de bekleeders van een gelijkwaardige graad die ressorteren onder provincies, gemeenten, openbare centra voor maatschappelijk welzijn, onder enige instelling van openbaar nut al dan niet bedoeld in de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut of onder de autonome overheidsbedrijven bedoeld in de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven;
- het onderwijzend personeel;
- de vrijwilligers;

- de kiezers van de gemeente.

De lijst van beroepen die in aanmerking komen voor benoeming tot voorzitter van een stembureau is bijgewerkt en de voorkeursvolgorde voor de benoeming is geschrapt: houders van de genoemde beroepen of categorieën zijn allemaal even geschikt om een stembureau te leiden en het is niet nodig om voorrang te geven aan de ene of de andere categorie.

De voorzitter van het hoofdbureau maakt daartoe gebruik van de overeenkomstig artikel 20, § 1, 1°, van het NBGKWB door het college van burgemeester en schepenen opgestelde lijst. De personen worden willekeurig aangewezen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat voldoende maatregelen worden genomen om willekeur te waarborgen. Indien de voorzitter van het hoofdbureau moeite heeft met het samenstellen van de stembureaus op zodanige wijze dat het goede verloop van de stemming zou kunnen worden beïnvloed, mag hij op gemotiveerde wijze overgaan tot de aanwijzingen zonder dat het willekeurige karakter is gegarandeerd.

De voorzitter stelt de betrokken personen en de gemeentelijke overheden onverwijld in kennis van deze aanwijzingen (art. 21, § 1, NBGKWB).

Hij voegt bij de aanwijzingsbrief aan de voorzitters van het stembureau (formulier B2) de “onderrichtingen voor de voorzitters van de stembureaus” toe.

Tevens wordt er een reserve van voorzitter-plaatsvervangers gevormd voor de stembureaus: om een reserve van voorzitters vast te leggen benoemt de voorzitter van het hoofdbureau zoveel plaatsvervangende voorzitters van het stembureau als hij nodig acht (art. 23, § 1, derde lid, NBGKWB). Daartoe wordt formulier B2bis gebruikt.

Krachtens artikel 21, § 2, van het NBGKWB wijst de voorzitter van het hoofdbureau uiterlijk de twintigste dag vóór de verkiezing (maandag 23 september 2024) eveneens de bijzitters en plaatsvervangende bijzitters van de stembureaus aan (formulier B5). Ook deze personen worden aangewezen uit de kiezers van de gemeente in de categorieën bepaald in artikel 21, § 1, van het NBGKWB (zie hiervoor). De bijzitters worden evenwel aangewezen uit de kiezers van de stemafdeling. De voorzitter van het hoofdbureau maakt voor deze aanwijzingen gebruik van de lijst vermeld in artikel 20, § 1, 2°, van het NBGKWB.

De voorzitter van het hoofdbureau maakt het formulier B5bis op met de opgave van de kandidaat-voorzitter, plaatsvervangende voorzitter, bijzitters of plaatsvervangende bijzitters die geen of ontoereikende wettige redenen van verhindering opgeven. Dit formulier bezorgt hij aan de Vrederechter van het bevoegde kanton².

De voorzitter van het stembureau duidt de secretaris van dit bureau aan uit de kiezers van de gemeente. Deze is niet stemgerechtigd (art. 25 NBGKWB).

In elk stembureau moet minstens één persoon aanwezig zijn die de opleiding vermeld in artikel 23, § 2, van het NBGKWB gevolgd heeft. Indien op de dag van de verkiezingen ten gevolge van overmacht geen van de in het stembureau aanwezige personen de opleiding heeft gevolgd, wordt een plaatsvervangende voorzitter die de opleiding wel heeft gevolgd, in het stembureau aangesteld (art. 23, § 3, tweede lid, NBGKWB). De gemeente bepaalt, in samenwerking met de voorzitter van het hoofdbureau, een procedure om indien nodig een beroep te doen op de reserve van de plaatsvervangend voorzitter.

---

² <https://verkiezingen.brussels/sites/default/files/uploads/Lijst%20kantons%20per%20gemeente.xlsx>

2. KANDIDATUREN

2.1. Bericht aan de kiezers betreffende het indienen van de akte van voordracht

De voorzitter van het hoofdbureau is gehouden ten minste drieëndertig dagen vóór de stemming (dinsdag 10 september 2024) een bericht af te kondigen (daartoe wordt het formulier A1 gebruikt), waarin het volgende wordt vermeld (art. 31 NBGKWB):

1° voordrachten moeten hetzij elektronisch, bij de voorzitter van het hoofdbureau worden ingediend, hetzij hem ter hand gesteld. In geval van een elektronische voordracht, moet deze uiterlijk op zondag 15 september 2024 (de 28^e dag vóór de verkiezingsdag) vóór 16 uur in het systeem MARTINE worden ingediend. Als de voordracht van de kandidaten aan de voorzitter ter hand worden gesteld, verloopt deze procedure op zaterdag 14 september 2024, de negentwintigste, of op zondag 15 september 2024, de achtentwintigste dag vóór de stemming, tussen dertien en zestien uur (art. 31, § 1, vierde lid en art. 33, § 3, van het NBGKWB);

2° de aanwijzing van getuigen voor de stembureaus zal op dinsdag 8 oktober 2024, vijfde dag vóór de stemming, tussen 14 en 16 uur, geschieden (art. 31, § 1, zesde lid, NBGKWB);

3° de kandidaten hebben het recht om overeenkomstig artikel 33, § 6, van het NBGKWB, in hun verklaring van bewilliging een getuige en een plaatsvervangend getuige aan te wijzen om de in de artikelen 40 tot 49 van het NBGKWB bedoelde zittingen van het hoofdbureau bij te wonen. Kandidaten kunnen voor deze verrichtingen ook getuigen zijn, maar de functie van minister, staatssecretaris, parlementslid, burgemeester, schepen en OCMW-voorzitter zijn niet verenigbaar met de functie van getuige in een stembureau of hoofdbureau (supra).

Dit bericht wordt gepubliceerd op de website van de gemeente.

In geval van een papieren voordracht (formulieren C1 en C3 – zie infra) wordt deze aan de voorzitter van het hoofdbureau overhandigd tegen ontvangstbewijs door één van de drie ondertekenaars die de kandidaten daartoe hebben aangewezen in hun akte van bewilliging of door één van de twee kandidaten die daartoe zijn aangewezen door de aftredende gemeenteraadsleden (formulieren C2 en C4 – zie infra).

Er wordt ten stelligste aanbevolen aan de kandidaten om hun voordracht elektronisch in te dienen.

De voordrachten die op papier worden ingediend moeten door het personeel van het hoofdbureau worden ingegeven in het systeem MARTINE.

2.2. Modellen van akte van voordracht en akte van bewilliging

De Regering heeft formulieren van akten van voordracht (C1 en C3) en bewilliging (C2 en C4) vastgesteld. Deze formulieren staan in bijlage bij het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 maart 2024 betreffende de voordracht en bewilliging van kandidaten bij de gemeenteraadsverkiezingen³.

De akten van voordracht en bewilliging mogen in het Nederlands of in het Frans ingediend worden.

Om de taak van de lijstindieners en van de voorzitters van de hoofdbureaus te vereenvoudigen en eventuele materiële fouten bij de kandidatuurstelling te vermijden, heeft het Gewest een platform, MARTINE genaamd, aangemaakt waarmee lijstindieners hun akte van voordracht en bewilliging digitaal kunnen indienen. De digitale aanmaak vereenvoudigt de indiening van deze akten. De software controleert onder meer automatisch bv. de

³ BS van 11 april 2024 en erratum in BS van 22 mei 2024 (wijziging in bijlage van C1)

leeftijd van de kandidaat, dubbele kandidatuur, pariteit, het eerbiedigen van het minimum en maximum aantal kandidaten, lengte van het letterwoord (lijstnaam), enz.

Door deze toepassing worden alle gegevens opgenomen in een databank.

In tegenstelling tot de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 moeten de voordrachten, die in het systeem MARTINE worden ingediend en ondertekend, niet meer in uitgeprinte versie worden aangeboden aan de voorzitter van het hoofdbureau. De ondertekening door de kandidaten kan elektronisch gebeuren. De indiening kan volledig elektronisch gebeuren via het systeem MARTINE. In dit geval vormen de datum en het tijdstip waarop indiener van de akte deze ondertekent in het platform MARTINE de referentie die in aanmerking wordt genomen om de volgorde te bepalen waarin de lijsten worden ingediend bij de voorzitter van het hoofdbureau. Deze volgorde is belangrijk als meerdere lijsten hetzelfde letterwoord hebben gekozen, omdat de lijst die het eerst wordt ingediend het voorgestelde letterwoord mag gebruiken.

Er wordt dus rekening gehouden met de datum en het tijdstip van indiening van het ondertekende document in MAIL⁴. De indiener kan echter de reeds in MAIL ondertekende kandidatenlijst intrekken zolang de voorzitter van het hoofdbureau deze niet in MA1B⁵ heeft geïmporteerd. Als hij vervolgens deze aangepaste kandidatenlijst opnieuw indient, moet hij deze opnieuw ondertekenen en is de datum van indiening van deze lijst dus de datum van de tweede handtekening van de indiener.

Er dient opgemerkt te worden dat er op dag van de ondertekening geen ontvangstbewijs naar de lijstindiener worden verstuurd via het platform MARTINE, maar op de akte van indiening bevat evenwel duidelijk de datum en het uur wanneer de akte definitief is ingediend. Tijdens het weekend van de voorlopige afsluiting importeren de voorzitters de lijsten in MA1B en op dat ogenblik pas ontvangen de indieners hun ontvangstbewijs in volgorde waarin de lijsten definitief werden ingediend in MAIL. Op die manier zal de eerste die elektronisch heeft ondertekend, ook eerst een ontvangstbewijs ontvangen, daarna de tweede, enz.

Het is uitermate belangrijk dat de invoer van de gegevens van de kandidaten op het platform MARTINE zorgvuldig gebeurt. De gegevens die ingebracht worden, zijn immers de basis voor het aanmaken van de stempantwoorden voor de stemcomputers.

De formulieren voor de voordracht en de bewilliging kunnen ruim voor de deadline van 15 september worden ingevuld en definitief worden ingediend op het platform MARTINE.

Hoewel het platform een aantal controles automatisch uitvoert, is het de verantwoordelijkheid van het regelmatig samengestelde hoofdbureau om de geldigheid van de formulieren voor de voordracht en de bewilliging van de kandidaten te controleren.

De lijstindieners kunnen er ook voor kiezen om een papieren voordracht in te dienen bij de voorzitter van het hoofdbureau van de betreffende gemeente op zaterdag 14 of zondag 15 september tussen 13u00 en 16u00.

1. Bij voordracht door 100 kiezers:

- de voordracht moet worden ondertekend door de drie kiezers aangeduid door de kandidaten om de voordrachtsakte in te dienen. In geval van elektronische indiening van de lijst, kan deze ondertekening ook elektronisch gebeuren via het systeem MARTINE;

---

⁴ MAIL: indiening kandidatenlijsten

⁵ MA1B: verwerkingen van de kandidatenlijsten door hoofdbureau (voorlopige en definitieve afsluiting)

- de lijst moeten tevens minstens honderd steunverklaringen bevatten die zijn ondertekend door de kiezers die de lijst voordragen (bijlage bij het formulier C1). Deze steunverklaringen kunnen op papier worden ingediend, maar als de lijst elektronisch wordt ingediend, kan de toepassing ook worden gebruikt om steunverklaringen in elektronische vorm te verzamelen;
- wanneer de lijst papieren verklaringen gebruikt moet ze deze laten controleren door de gemeente, die controleert of elke ondersteunende persoon inderdaad een gemeentelijke kiezer is en of de handtekening overeenkomt met de handtekening op de identiteitskaart. In de praktijk voert de gemeente het rijksregisternummer van elke ondersteunende kiezer in de MA1G-module⁶ van MARTINE in en brengt ze het gemeentezegel aan op de papieren steunformulieren;
- de originele papieren versies moeten worden bewaard door de gemeente, die ze uiterlijk op 14 september om 13 uur moet terugsturen naar de voorzitter van het hoofdbureau.

2. Bij voordracht door twee uittredende gemeenteraadsleden:

- de voordracht en bewilliging moet worden ondertekend door de kandidaten alsook door de twee uittredende gemeenteraadsleden. Als de lijst elektronisch wordt ingediend, kan deze ondertekening kan ook elektronisch gebeuren via het systeem MARTINE.

Bij beide types van voordracht (kiezers of uittredende gemeenteraadsleden), moeten tevens de betrokken personen de verklaringen ondertekenen voorzien door artikel 33, § 4, van het NBGKWB alsook, indien van toepassing, de verklaringen van taalaanhorigheid die gedaan worden op het moment van de voordracht van de kandidaten.

Hoewel het sterk aangeraden wordt aan de lijsten om op het platform MARTINE te gebruiken om de controle te vergemakkelijken en het werk van het hoofdbureau te versnellen, is het mogelijk voor de lijsten om de voordrachtsakte in klassiek papieren formaat in te dienen, door gebruik te maken van de formulieren C1 en C2 in het geval van voordracht van kandidaten door kiezers van de gemeente, of de formulieren C3 en C4 in het geval van voordracht van kandidaten door twee uittredende gemeenteraadsleden. Deze documenten kunnen worden opgevraagd bij Brussel Plaatselijke Besturen. In dat geval moeten de ingevulde gegevens van op deze formulieren door het hoofdbureau zelf worden ingegeven in het platform MARTINE aan de hand van het nationaal nummer van de kandidaten.

Het platform MARTINE is toegankelijk via het internet en kan met een pc met internetverbinding, browser en een eID-kaartlezer gebruikt worden. Dit materiaal wordt door de gemeente ter beschikking gesteld van het hoofdbureau.

Het is belangrijk op te merken dat iedereen die een computer in het hoofdbureau gebruikt zich om veiligheidsredenen moet identificeren met zijn elektronische identiteitskaart en een bijhorende PINcode (zie bijlage handleiding platform MARTINE).

Om toegang te krijgen tot de toepassing moet de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter van het hoofdbureau, alsook eventueel de andere leden die door de voorzitter gemachtigd zijn, gekend zijn door het informaticasysteem. Hiertoe moet een vertegenwoordiger van de gemeente (Single Point of Contact) vooraf de nodige gegevens van voormelde personen op het platform hebben ingevoegd.

In bijlage vindt u de handleiding van het platform MARTINE.

---

⁶ MA1G : controle van de steunhandtekeningen

2.3. Rol van de voorzitter

De voorzitter van het hoofdbureau neemt de akten van voordracht en bewilliging van de kandidaten in ontvangst.

Het behoort de voorzitter van het hoofdbureau toe om de kiezer of kandidaat die de akte indient, te wijzen op alle gebreken die hij ter zake vaststelt.

De voorzitter van het hoofdbureau mag de indieners op geen enkele wijze de geldigheid van de voordrachten verzekeren. Hij mag hen wel wijzen op onregelmatigheden of ontbrekende elementen die hij zou vaststellen bij de overhandiging. Indien kiezers of kandidaten bijvoorbeeld een lijst zouden indienen zonder daartoe gemachtigd te zijn, kan hij hun aandacht vestigen op het feit dat ze hun akte dienen te regulariseren. De voorzitter is daartoe echter niet verplicht. De voorzitter van het hoofdbureau wordt evenzo uitgenodigd om te wijzen op ontbrekend rijksregisternummer bij de indiening van de voordracht.

De voorzitter mag niet weigeren een tijdig ingediende akte van voordracht of bewilliging in ontvangst te nemen, zelfs indien deze manifeste gebreken vertoont.

Hetzelfde geldt voor de elektronisch ingediende akten van voordracht en bewilliging. De voorzitter heeft toegang tot deze akten via het systeem MARTINE en kan deze dus reeds consulteren voordat de termijn om de akten in te dienen verloopt.

De voorzitter, of het systeem MARTINE bij elektronische indiening, overhandigt in elk geval een bewijs van ontvangst van de akten aan de hand van het formulier C5. Indien een afzonderlijke akte van bewilliging van kandidaatstelling wordt ingediend alvorens de akte van voordracht is ingediend, wijst de voorzitter de betrokken kandidaten erop dat hun bewilliging voortijdig is, zonder evenwel de ontvangst ervan te weigeren. Indien de kandidaten evenwel van oordeel zijn dat geen nieuwe indiening vereist is, beperkt de voorzitter zich ertoe in het ontvangstbewijs vast te stellen dat de akte is ingediend door “Mevr./Dhr. .... die verklaren voorgedragen te zijn als kandidaten voor ....., door Mevr./Dhr. ... en konsoorten”.

Enkel het regelmatig samengesteld hoofdbureau is gemachtigd om te beslissen over de geldigheid van de akten van voordracht of bewilliging van de kandidaten. In het stadium van de indiening van de kandidaturen behoort het de voorzitter van het hoofdbureau niet toe om de wettigheid van de ingediende akten na te gaan. Deze taak wordt immers verricht door het verenigd bureau op de vergadering van 16 september 2024.

De kandidaten en kiezers die de voordrachten hebben ingediend, kunnen ter plaatse kennis nemen van deze akten en schriftelijk hun opmerkingen meedelen aan het hoofdbureau. Ze kunnen dit recht uitoefenen op de 29ste, 28ste en 27ste dag vóór de verkiezingen, zijnde op zaterdag 14 september 2024, van 13 tot 18 uur, zondag 15 september 2024, van 13 tot 18 uur en maandag 16 september 2024, van 13 tot 16 uur (art. 40, § 1, NBGKWB).

De akten mogen op geen enkele wijze gewijzigd of aangepast worden.

2.4. Akte van voordracht

De akte van voordracht (formulier C1 en C2), zoals vastgesteld bij voormeld besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 maart 2024, is ingedeeld in als volgt:

- verkiesbaarheid;
- letterwoord;
- gegevens betreffende de kandidaten;
- taalaanhorigheid;
- handtekeningen;

- de vermelding dat de voorgedragen kandidaten hun kandidaatstelling moeten bewilligen door een gedagtekende, getekende en schriftelijke verklaring (formulier C2 of C4) die aan de voorzitter van het hoofdbureau tegen ontvangstbewijs wordt overhandigd binnen dezelfde termijn als de akte van voordracht.

Er wordt echter aan de kandidaten aanbevolen om de voordracht elektronisch in te dienen via het systeem MARTINE.

2.4.1. Verkiesbaarheid

Om te kunnen worden verkozen, moet men kiezer zijn met de Belgische of Europese nationaliteit.

In het formulier van de akte van voordracht worden de redenen van niet-verkiesbaarheid, zoals reeds vermeld in punt 7.4 van Deel I van deze onderrichtingen, herhaald.

2.4.2. Letterwoord

De voordracht vermeldt welk letterwoord, bestaande uit ten hoogste tweeëntwintig karakters, boven de kandidatenlijst moet komen op het stemscherm. Een zelfde letterwoord kan worden gesteld, hetzij in een enkele nationale taal, hetzij vertaald in een andere nationale taal, hetzij in een nationale taal samen met de vertaling in een andere nationale taal (artikel 32 NBGKWB).

Bepaalde letterwoorden zijn verboden, andere beschermd.

De lijst van de verboden letterwoorden zal bekendgemaakt worden ten laatste in het Belgisch Staatsblad van vrijdag 30 augustus 2024. Deze lijst zal u meegedeeld worden als bijlage bij de kennisgeving van de beschermde letterwoorden.

De voorzitter van het hoofdbureau weigert ambtshalve het gebruik van ieder letterwoord met de vermelding “LB” of “burgemeester” door een lijst waarop de uittreedende burgemeester van de betreffende gemeente niet voorkomt. De lijst van de uittreedende burgemeesters van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad zal u meegedeeld worden als bijlage bij de kennisgeving van de beschermde letterwoorden.

Met het oog op de bescherming van de letterwoorden van de politieke partijen die hun letterwoorden hebben laten beschermen op grond van artikel 32 van het NBGKWB, heeft de Regering de voorzitters van de hoofdbureaus de gemeenschappelijke volgnummers meegedeeld die aan de partijen die een akte tot aanvraag van bescherming voor hun letterwoord hebben neergelegd, zijn toegekend, alsook de aan de verscheidene nummers voorbehouden letterwoorden, de naam, voornamen en het adres van de door de politieke partijen op het niveau van het administratief arrondissement aangewezen personen (of van hun plaatsvervangers) die alleen gemachtigd zijn de kandidatenlijsten voor echt te erkennen.

Kandidaten die gebruik willen maken van een beschermd letterwoord moeten bij hun voordracht een getuigschrift (formulier C13) voegen van de door de politieke partij op het niveau van het administratief arrondissement aangewezen persoon (of van zijn plaatsvervanger); indien dergelijk getuigschrift ontbreekt, dan weigert de voorzitter van het hoofdbureau ambtshalve het gebruik van het beschermd letterwoord of gemeenschappelijk volgnummer (art. 32, § 4, NBGKWB).

De kandidatenlijsten kunnen tevens het gemeenschappelijk volgnummer dragen dat gegeven werd aan een politieke partij die vooraf haar letterwoord heeft laten beschermen op gewestelijk niveau, en dit zelfs indien de op gemeentelijk niveau neergelegde lijst niet of slechts gedeeltelijk het letterwoord dat op gewestelijk niveau

beschermd is gebruikt. De lijst waarvan het letterwoord verschilt van hetgeen beschermd is op gewestelijk niveau maar die hetzelfde gemeenschappelijk volgnummer wenst te dragen die eraan werd toegekend moet bij de voordracht van de kandidaten een verklaring bijvoegen van de terbeschikkingstelling van het gemeenschappelijk volgnummer (formulier C14). Deze verklaring moet opgesteld zijn door de persoon die op het niveau van het administratief arrondissement aangeduid is door de politieke partij aan wie het gemeenschappelijk volgnummer is toegekend. Het is vanzelfsprekend dat de partij die een gemeenschappelijk volgnummer heeft bekomen dit enkel ter beschikking mag stellen van één enkele lijst per gemeente en er afstand van doet om een lijst neer te leggen die gebruik maakt van het letterwoord dat onderwerp uitmaakt van de bescherming in de gemeenten waar zij het gemeenschappelijk volgnummer ter beschikking gesteld heeft.

Behalve wanneer het gaat over het gebruik van een letterwoord met de vermelding “LB” of “burgemeester” is de voorzitter van het hoofdbureau ertoe gehouden elke lijst te weren die gebruik maakt van een letterwoord dat gebruikt werd tijdens de vorige gemeenteraadsverkiezing in de gemeente, zelfs indien deze geen voorwerp uitmaakt van een bescherming of verbod op gewestelijk niveau, indien de lijst niet de toestemming heeft gekregen van twee derden van de tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezing verkozen kandidaten voor de lijst die dit letterwoord droeg. Enkel de lijsten die minstens drie verkozenen hadden tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezing vallen onder deze maatregel. Daarenboven worden enkel de verkozenen die zich als kandidaat voordragen (op een eender welke lijst) in aanmerking genomen voor de berekening van het nodige aantal handtekeningen. In het kort, men moet rekening houden met $\frac{2}{3}$ van de verkozenen die opnieuw kandidaat zijn (art. 32, § 4, derde lid, van het NBGKWB). Bijvoorbeeld, indien de lijst tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezing 9 verkozenen heeft behaald, maar slechts 7 van deze verkozenen opnieuw voorgedragen worden, moet men de handtekening van minstens 5 van de 7 verkozenen die opnieuw voorgedragen worden bekomen ($\frac{2}{3}$ van 7 = 4,66; het quotiënt wordt afgerond naar boven aangezien het eerste decimaal hoger of gelijk is aan 5).

2.4.3. Gegevens betreffende de kandidaten

Artikel 33, § 2, van het NBGKWB stelt dat de voordrachtsakte de naam, de voornamen, de geboortedatum, het geslacht, het identificatienummer in het register van de natuurlijke personen en de hoofdverblijfplaats van de kandidaten dient te vermelden en, in voorkomend geval, van de kiezers die hen voordragen, behalve het geslacht.

Kandidaten kunnen beslissen om zich op te geven onder een andere benaming dan hun officiële identiteit (zie artikel 1 van het besluit van 28 maart 2024 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de voordracht en bewilliging van kandidaten bij de gemeenteraadsverkiezingen – B.S. 11 april 2024).

Volgende regels moeten in acht genomen worden:

- er mag slechts één voornaam worden vermeld, een samengestelde voornaam moet beschouwd worden als één enkele voornaam;
- de gekozen voornaam moet, in principe vermeld zijn bij de opsomming van de voornamen in de geboorteakte of op de identiteitskaart.
De afkorting van een voornaam voorkomend in de geboorteakte is eveneens toegelaten (bv. Freddy voor Frederik, Jef voor Jozef). De kandidaat vermeldt zijn volledige voornaam op de kandidatenlijst en verzoekt schriftelijk om vermelding van de afgekorte voornaam op het scherm.
- krachtens artikel 33, § 2, derde lid, van het NBGKWB, mag de identiteit van de kandidaat die gehuwd of weduwnaar of weduwe is, voorafgegaan of gevolgd worden door de naam van de echtgenoot of echtgenote of overleden echtgenoot of echtgenote;
- het hoofdbureau mag evenwel, los van de voornoemde gevallen, toestaan dat een kandidaat op het stembureau wordt vermeld met een naam of voornaam die niet voorkomt bij de opsomming van zijn naam en voornamen zoals zij vermeld worden op zijn identiteitskaart of in zijn geboorteakte of die verschilt van de naam van de echtgenoot/echtgenote of overleden echtgenoot/echtgenote.

Het staat de kandidaten immers vrij een andere voornaam te kiezen dan hun eerste voornaam, indien die andere voornaam, hun gebruikelijke voornaam is. Hetzelfde geldt voor de naam.

In dit geval kan het voorleggen door de betreffende kandidaat van een akte van bekendheid, uitgereikt door de burgemeester of een notaris, waarin wordt vastgesteld dat hij gebruikelijk wordt aangeduid met een andere naam of voornaam dan die welke vermeld worden in zijn geboorteakte, gunstig zijn voor de beslissing van het hoofdbureau.

Er dient evenwel opgemerkt te worden dat tegen de beslissingen van het hoofdbureau wat betreft de geldigheid van de kandidaturen geen beroep mogelijk is voor zover de beslissingen geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van de kandidaten.

2.4.4. Taalaanhorigheid

In de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest kan in de voordrachten melding worden gemaakt van de taalaanhorigheid van de kandidaten (artikel 34 van het NBGKWB).

De taalaanhorigheid van de belanghebbende wordt vastgesteld door een schriftelijke verklaring (formulier C12) ondertekend door:

- 1° hetzij ten minste 100 gemeenteraadskiezers die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- 2° hetzij ten minste twee leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Parlement, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt;
- 3° hetzij ten minste twee aftredende gemeenteraadsleden, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt, voor zover de taalaanhorigheid van deze raadsleden werd vastgesteld, overeenkomstig de bepalingen van artikel 34 van het NBGKWB.

Voor de toepassing van 1° wordt de taalaanhorigheid van de gemeenteraadskiezers bepaald door de taal waarin hun identiteitskaart opgemaakt is, of, wanneer zij in twee talen is opgemaakt, door de taal van de specifieke vermeldingen die erop aangebracht zijn (art. 34, § 2, derde lid, van het NBGKWB).

De verklaring van taalaanhorigheid moet als bijlage worden toegevoegd bij de voordracht in het systeem MARTINE.

2.4.5. Handtekeningen

Volgens de bepalingen van artikel 33, § 1, van het NBGKWB moeten de voordrachten van kandidaten ondertekend worden hetzij door ten minste twee aftredende gemeenteraadsleden, hetzij door ten minste 100 gemeenteraadskiezers. Met hun ondertekening verklaren de kiezers en aftredende gemeenteraadsleden in kwestie dat ze een kandidatenlijst steunen waarvan ze het letterwoord, het aantal kandidaten en hun identiteit kennen (art. 33, §1, derde lid, NBGKWB).

De kandidaten mogen behoren tot de ondertekenaars van de hen betreffende akte.

Een kiezer of aftredend gemeenteraadslid mag niet meer dan één voordracht voor dezelfde verkiezing ondertekenen (art. 33, § 1, vierde lid, van het NBGKWB). De kiezer of aftredend gemeenteraadslid die dit verbod overtreedt is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro. Wanneer de ondertekenaars op de lijst van de kiezers van de gemeente als kiezer voorkomen, mag het bureau hun hoedanigheid van kiezer niet betwisten (art. 33, § 1, zevende lid, van het NBGKWB).

Bovenstaande handtekeningen kunnen ook onder de vorm van een elektronische handtekening op de akte van voordracht worden geplaatst, alsook deze van de 100 voordragende gemeenteraadskiezers (ofwel via de elektronische identiteitskaart en pincode, ofwel via Itsme).

2.4.6. Het begrip lijst

De bewilligende kandidaten van wie de namen voorkomen op eenzelfde voordracht, worden geacht een enkele lijst te vormen (art. 33, § 5, NBGKWB). De akte van voordracht van de kandidaten geeft de volgorde aan waarin de kandidaten worden voorgedragen. Eén enkele voordrachtsakte volstaat voor alle kandidaten die samen één enkele lijst vormen. De volgorde waarin de kandidaten gerangschikt zijn in de akte, bepaalt ook de volgorde waarin ze vermeld worden op het stemb scherm.

Op eenzelfde lijst mogen niet minder dan twee en niet meer kandidaten dan er raadsleden te kiezen zijn voorkomen (art. 33, § 9, eerste lid, NBGKWB). Het aantal te kiezen raadsleden is bepaald in het ministerieel besluit van 8 maart 2024 houdende rangschikking van de gemeenten in uitvoering van artikel 5, eerste lid, van de Nieuwe Gemeentewet (B.S. 25 april 20124).

Deze aantallen zijn vermeld in onderstaande tabel:

Gemeenten	Aantal inwoners op 31 december 2023	Klasse	Schepenen	Raadsleden
ANDERLECHT	125.883	12	8	47
BRUSSEL	195.546	13	8	49
ELSENE	88.923	10	7	43
ETTERBEEK	49.545	6	6	35
EVERE	44.918	6	6	35
GANSHOREN	25.520	3	5	29
JETTE	53.929	7	7	37
KOEKELBERG	22.585	2	5	27
OUDERGEM	35.304	5	6	33
SCHAARBEEK	129.853	12	8	47
SINT-AGATHA-BERCHEM	25.747	3	5	29
SINT-GILLIS	48.950	6	6	35
SINT-JANS-MOLENBEEK	97.950	11	7	45

SINT-JOOST-TEN-NODE	26.749	3	5	29
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	60.622	8	7	39
SINT-PIETERS-WOLUWE	42.528	6	6	35
UKKEL	86.337	10	7	43
VORST	57.845	7	7	37
WATERMAAL-BOSVOORDE	25.281	3	5	29

Krachtens artikel 48 van het NBGKWB mag een kandidaat niet voorkomen op meer dan één lijst voor eenzelfde verkiezing. De bewilligende kandidaat die deze verbodsbepaling overtreedt, is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro. Zijn naam wordt geschrapt van alle lijsten waarop hij voorkomt. In het geval een kandidaat geschrapt is van de lijst om deze reden, kan een verbeterings- of aanvullingsakte worden ingediend zoals bedoeld in artikel 44 van het NBGKWB ten einde de nakoming van de regels van de evenwichtige samenstelling van de lijsten te eerbiedigen.

2.5. Akte van bewilliging

Voorgedragen kandidaten bewilligen hun kandidaatstelling door een gedateerde en ondertekende schriftelijke verklaring (formulier C2 of C4), die tegen ontvangstbewijs overhandigd wordt aan de voorzitter van het hoofdbureau binnen de gestelde termijn voor het indienen van de voordrachtsakte, zijnde 14 en 15 september 2024, tussen 13 en 16 uur (art. 33, § 3, eerste lid, NBGKWB).

De bewilliging kan ook elektronisch gebeuren in het systeem MARTINE. De voordracht en de bewilliging moeten sowieso op dezelfde manier worden ingediend, ofwel beide elektronisch, ofwel beide op papier.

Hierna worden de belangrijkste elementen van deze akte verduidelijkt.

2.5.1. Letterwoord

In de akte van bewilliging wordt het letterwoord dat de lijst vertegenwoordigt, vermeld. De kandidaten van een lijst van een partij die haar letterwoord heeft laten beschermen kunnen, in hun verklaring van bewilliging, beslissen geen gebruik te maken van het gemeenschappelijk volgnummer dat is toegekend aan deze partij, niettegenstaande ze toch het letterwoord ervan gebruiken (art. 33, § 3, tweede lid, NBGKWB). De lijst moet uiteraard beschikken over de verklaring opgesteld door de persoon aangeduid door de partij om te verklaren dat de kandidatenlijst wel degelijk erkend is door deze partij.

2.5.2. Verklaringen (art. 33, § 7, NBGKWB)

In hun verklaring van bewilliging, moeten de kandidaten zich ertoe verbinden, bij de verkiezingen en gedurende hun mandaat, de democratische beginselen van een rechtsstaat en de rechten en vrijheden die zijn ingeschreven in de Grondwet, in het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950 en in het Internationaal Verdrag inzake de Burgerrechten en Politieke Rechten van 19 december 1966, te eerbiedigen.

De kandidaten dienen zich er ook toe te verbinden de wetsbepalingen inzake de beperking en controle van de verkiezingsuitgaven na te leven en deze uitgaven schriftelijk aan te geven. Zij verbinden er zich bovendien toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan, te registreren (formulier D9).

De lijstaanvoerder moet bovendien, binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen, de uitgaven voor de verkiezingspropaganda van de lijst aangeven. Hij verbindt er zich tevens toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan, te registreren (formulier D9).

De hoofdgetuige van de lijst of de daartoe door de lijst gemandateerde persoon verzamelt de aangiften van de verkiezingsuitgaven van elke kandidaat en van de lijst en dient ze in, binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel.

2.5.3. Handtekeningen

Elke kandidaat moet zijn kandidatuur bewilligen door deze te dateren en te ondertekenen.

In het formulier van voordrachtsakte wordt het rijksregisternummer van de kandidaten vermeld. Indien dit nummer ontbreekt, moet de voorzitter van het hoofdbureau de indiener hierop wijzen en hem vragen dit nummer toe te voegen.

2.5.4. Indieners

Indien de kandidaten worden voorgedragen door kiezers, dan worden in de akte van bewilliging drie ondertekenaars aangewezen die gemachtigd zijn om de akte van voordracht te overhandigen aan de voorzitter van het hoofdbureau. Eén van deze drie personen moet dus de akte van voordracht overhandigen. Indien de kandidaten voorgedragen werden door ten minste twee uittredende gemeenteraadsleden, wordt de voordracht ingediend door één van de twee kandidaten die daartoe zijn aangewezen door voornoemde gemeenteraadsleden (art. 33, § 1, vijfde lid, NBGKWB).

In geval van papieren indiening, geeft de voorzitter van het hoofdbureau een ontvangstbewijs (formulier C5).

In het geval van elektronische indiening, geldt de handtekening van bovengenoemde personen als indiening. -Zoals hiervoor reeds werd vermeld (zie punt 2.2) zal er pas een ontvangstbewijs worden verstuurd door het platform MARTINE tijdens het weekend van de voorlopige afsluiting. De voorzitters importeren dan de lijsten in MA1B en op dat ogenblik ontvangen de partijen hun ontvangstbewijs in volgorde van indiening van de lijsten in MA1L.

Nogmaals: de eerste die elektronisch heeft ondertekend, zal ook het eerst een ontvangstbewijs ontvangen, daarna de tweede, enz.

2.5.5. Getuigen

Zoals hiervoor reeds werd vermeld kunnen de kandidaten in de akte van bewilliging een getuige en een plaatsvervangend getuige aanwijzen om te deel te nemen aan de zittingen van het hoofdbureau: zie punt 5.1. van Deel I van deze onderrichtingen.

2.5.6. Verklaring van niet-Belgische Europese kandidaten

Krachtens artikel 33, § 4, eerste lid, van het NBGKWB vullen de niet-Belgische kandidaten van de Europese Unie in de akte van bewilliging van hun kandidaatstelling een verklaring in waarin ze hun nationaliteit en het adres van hun hoofdverblijfplaats vermelden en waarin ze verklaren:

- 1° dat zij in een lokale basisoverheid van een andere lidstaat van de Europese Unie geen ambt of mandaat uitoefenen dat gelijkwaardig is aan dat van gemeenteraadslid, schepen of burgemeester;
- 2° dat zij in een andere lidstaat van de Europese Unie geen functies uitoefenen die gelijkwaardig zijn met die welke worden bedoeld in artikel 71, eerste lid, 1° tot 6°, van de nieuwe gemeentewet;
- 3° dat zij op de datum van de verkiezing niet ontheven of geschorst zijn van het verkiesbaarheidsrecht in hun Staat van herkomst.

Deze verklaring dient tevens ondertekend te worden met de vermelding “gelezen en goedgekeurd”.

In geval van twijfel over de verkiesbaarheid van de kandidaat, meer bepaald na kennisname van zijn verklaring, kan de voorzitter van het hoofdbureau eisen dat deze kandidaat een attest van de bevoegde overheden van zijn Staat van herkomst indient waarin verklaard wordt dat hij, op de datum van de verkiezing, niet ontheven of geschorst is van het verkiesbaarheidsrecht in deze Staat, of dat deze overheden daarvan niets bekend is (art. 33, § 4, tweede lid, NBGKWB).

2.6. Voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten.

Op maandag 16 september 2024, 27^e dag vóór de stemming om 16 uur, vergadert het hoofdbureau voor de eerste maal in elke gemeente, op bijeenroeping van zijn voorzitter, om uitspraak te doen over de voordracht van kandidaten (art. 40, § 1, tweede lid, NBGKWB).

De getuigen, aangeduid op grond van artikel 33, § 6, van het NBGKWB, worden op deze vergadering toegelaten (zie ook punt 5.1. van Deel I van deze onderrichtingen).

Het bureau onderzoekt achtereenvolgens de regelmatigheid van de voordrachtsakte en de verkiesbaarheid van de kandidaten.

2.6.1. Onderzoek betreffende de regelmatigheid van de voordrachtsakten

Het hoofdbureau moet de voordrachtsakten bij de voorlopige afsluiting grondig onderzoeken.

Het bezit daarvoor immers al de nodige gegevens en de kandidaten mogen na de voorlopige afsluiting, verbeterings- of aanvullingsakten indienen (infra).

De artikelen 40 tot 48 van het NBGKWB zijn van toepassing, alsook de artikelen 125, derde en vierde lid, en 125bis, 125ter en 125quater van het Kieswetboek, mits de aanpassingen die bepaald zijn in artikel 47 van het NBGKWB. Deze artikelen zijn opgenomen in bijlage bij deze onderrichtingen.

Bij het onderzoek naar de geldigheid van de voordrachtsakten let het hoofdbureau vooral op de regelmatigheid van het indienen van die akten. Het hoofdbureau beoordeelt zelf de ernst van eventuele onregelmatigheden en hun invloed op de geldigheid van de voordrachtsakte.

Volgende punten zullen worden nagekeken:

- ***Ondertekening***

Het bureau gaat onder meer na of op de voordrachtsakten het door het NBGKWB voorgeschreven aantal steunhandtekeningen voorkomt. Er moet worden opgemerkt dat de kandidaten mogen voorkomen onder de ondertekenaars van hun lijst.

Zo de opmerking gemaakt wordt dat valse handtekeningen op de voordrachtslijsten werden aangebracht, stelt de voorzitter dadelijk een onderzoek in om zich persoonlijk te vergewissen van de gegrondheid van het bezwaar. Hij deelt de uitslagen van zijn onderzoek mee wanneer het bureau de lijst voorgoed afsluit.

Men mag het kiezerschap van de ondertekenaars niet betwisten wanneer deze vastgesteld zijn door de gemeente waar ze ingeschreven zijn door het aanbrengen van het gemeentezegel op de voordrachtsakte (art. 33, § 1, vijfde en zesde lid NBGKWB).

- ***Ontvankelijkheid van de voordrachtsakten***

Het bureau moet soms uitspraak doen over de ontvankelijkheid van de voordrachten, die mogelijks werden ingediend door niet daartoe gemachtigde ondertekenaars.

Volgende regels zijn hier van toepassing:

Indien het feit, dat de indiening door een niet-gemachtigde ondertekenaar wordt gedaan, van die aard is dat bij het hoofdbureau twijfel ontstaat omtrent de authenticiteit van de akte zelf, de echtheid van de gestelde handtekeningen en de inzichten door de ondertekenaars uitgedrukt, heeft dit bureau het recht en de plicht de voordracht te weren.

Als daarentegen, ondanks het ontbreken van enige schriftelijke machtiging van de kandidaten, vaststaat dat de kiezer(s) die de akte heeft (hebben) ingediend, daartoe de opdracht heeft (hebben) gekregen, en als bovendien de duidelijke regelmatigheid van het document zelf geen twijfel laat bestaan over de uitgesproken bedoelingen van de voordragende kiezers en de aanvaardende kandidaten, verdient het aanbeveling om de akte niet bij voorbaat af te wijzen.

Alhoewel de wet aan deze formaliteit een groot belang hecht, is deze niet op straf van nietigverklaring voorgeschreven. Indien geen enkele van de drie gemachtigde ondertekenaars de akte niet kan indienen omwille van een geldige reden, kunnen andere personen de indiening ervan verzekeren.

Zoals hiervoor reeds werd vermeld (cfr. punt 2.4.5 van Deel II van deze onderrichtingen) mag een kiezer niet meer dan één voordracht voor dezelfde verkiezing ondertekenen. De kiezer die dit verbod overtreedt is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro (art. 33, § 1, vierde lid, NBGKWB).

- **Bewilliging**

Het bureau onderzoekt zorgvuldig of de kandidaten hun kandidatuurstelling hebben bewilligd bij een schriftelijke en ondertekende verklaring. Deze ondertekening kan ook elektronisch gebeuren via het systeem MARTINE in geval van elektronische indiening van de lijst.

Als de voordracht van een kandidaat aan de voorzitters van het hoofdbureau ter hand zijn gesteld, of de indiening via het systeem MARTINE definitief is geworden, kan een kandidaat zijn kandidatuur slechts intrekken met de instemming van degenen die de voordrachten hebben ondertekend en van al zijn medekandidaten. De elektronische indiening in het systeem MARTINE is definitief wanneer de voorzitter van het hoofdbureau of zijn afgevaardigde in MAIB de kandidatenlijst importeert die door de kandidaten is ingediend en ondertekend in MA1L. De indiening van de kandidatuur het systeem MARTINE is definitief wanneer de voorzitter van het hoofdbureau of zijn afgevaardigde in MAIB de kandidatenlijst importeert die door de kandidaten is ingediend en ondertekend in MA1L . De lijsten moeten uiterlijk op zondag 15 september 2024, de 28^e dag voor de verkiezingsdag, om 16 uur van de ene module in de andere worden geïmporteerd (art. 31, § 1, derde lid, NBGKWB)⁷.

Als de lijst op papier wordt ingediend, kan de bewilliging door de verschillende kandidaten op dezelfde lijst worden opgesteld op afzonderlijke en verschillende documenten (formulier C2 of C4).

De bewilligende kandidaten, wiens namen op een zelfde voordrachtsakte staan, worden beschouwd als één enkele lijst uitmakende, zelfs wanneer elk van deze kandidaten zijn bewilliging afzonderlijk mocht genotificeerd hebben (supra: punt Deel II, 2.4.6 van deze onderrichtingen).

Een kandidaat mag niet voorkomen op meer dan één lijst voor eenzelfde verkiezing. De bewilligende kandidaat die deze verbodsbepaling overtreedt, is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro. Zijn naam wordt geschrapt van alle lijsten waarop hij voorkomt (art. 48 NBGKWB).

Het spreekt vanzelf dat, zo de op twee lijsten voorgedragen kandidaat slechts in één der twee voordrachten bewilligd heeft, hij alleen afgevoerd wordt van de lijst, waarvoor hij niet in zijn voordracht heeft bewilligd.

In het geval een kandidaat geschrapt is van de lijst om voormelde reden, kan een verbeterings- of aanvullingsakte worden ingediend zoals bedoeld in artikel 44 NBGKWB ten einde de nakoming van de regels van de evenwichtige samenstelling van de lijsten te eerbiedigen.

Zoals hiervoor reeds werd vermeld verbinden in hun verklaring van bewilliging de kandidaten zich ertoe de wetsbepalingen inzake de beperking en controle van de verkiezingsuitgaven na te leven en deze uitgaven schriftelijk aan te geven.

De lijstaanvoerder moet bovendien binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen, de uitgaven voor de verkiezingspropaganda van de lijst aangeven. Hij verbindt ter zich tevens toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan te registreren.

De hoofdgetuige van de lijst of de daartoe door de lijst gemandateerde persoon verzamelt de aangiften van de verkiezingsuitgaven van elke kandidaat en van de lijst en dient ze in, binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen, bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel (zie art. 33, § 7, vierde lid, NBGKWB).

---

⁷ Zie supra, punt 2.2.

- *Pariteit*

Er dient rekening te worden gehouden met de pariteitsregels op de kandidatenlijsten, zoals vermeld in punt 6 van Deel I van deze onderrichtingen. In geval van niet-naleving van de bepalingen inzake gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten, wijst het hoofdbureau de lijst in haar geheel af bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijsten. In dat geval is het nog mogelijk een gecorrigeerde lijst in te dienen.

2.6.2. Onderzoek betreffende de verkiesbaarheid van de kandidaten

Hierbij wordt er verwezen naar punt 7 van Deel I van deze onderrichtingen waarin de verkiesbaarheidsvoorwaarden van de kandidaten zijn opgenomen.

-Algemene beschouwingen

Het hoofdbureau moet al de voorwaarden van verkiesbaarheid onderzoeken en de kandidaten afwijzen die niet de hoedanigheid van kiezer bezitten of niet in het bevolkingsregister van de gemeente zijn ingeschreven op 1 augustus 2024 (datum waarop de lijst van de gemeenteraadskiezers wordt opgemaakt), evenals degene die op de dag van de verkiezing de volle leeftijd van 18 jaar niet bereikt zullen hebben of van het kiesrecht uitgesloten dan wel in de uitoefening ervan geschorst zullen zijn (artikel 30 en artikel 40, § 2, NBGKWB). Het hoofdbureau wijst eveneens de lijsten af die niet hebben voldaan aan de bepalingen inzake een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen (art. 33, § 9, tweede lid, NBGKWB).

Het hoofdbureau wijst dus de kandidaten af die niet de hoedanigheid van kiezer bezitten. Het wijst ook de niet-Belgische kandidaten van de Europese Unie af die in hun akte van bewilliging niet de verklaring, zoals bedoeld in artikel 33, § 4, van het NBGKWB, hebben ingevuld. Hij wijst tevens de kandidaten af die, in voorkomend geval, het bewijs niet gevoegd hebben bij de verklaring van taalaanhorigheid zoals bedoeld in artikel 34 van het NBGKWB.

De nieuwe kandidaten voorgedragen overeenkomstig artikel 44 van het NBGKWB moeten de hun aangeboden kandidatuur in een schriftelijke verklaring bewilligen (verbetering van de voordrachtsakte om het evenwicht tussen mannen en vrouwen te bereiken).

De kandidaat moet, in geen enkel geval, zijn verkiesbaarheid voor het bureau bewijzen. Om de kandidaat te weren moet, integendeel, het bureau in het bezit zijn van de bewijzen van de onverkiesbaarheid van de betrokkene. Indien dit bewijs niet is bijgebracht, stelt het bureau dit vast en behoudt de kandidaat op de lijst. Indien naderhand bij de instanties die over de geldigheid van de verkiezing uitspraak doen nieuwe elementen ingebracht worden, mogen deze de nodige gevolgtrekkingen maken.

In rechte kan het bureau ambtshalve en zonder tussenkomst van de andere kandidaten een kandidaat wegens onverkiesbaarheid, weren. In feite echter zal het bureau slechts ingevolge een betwisting optreden, hetzij omdat, bij gebreke hiervan, het niet werd gewaarschuwd, hetzij omdat het bewijs van de onverkiesbaarheid niet zal bijgebracht zijn.

Evenwel zal het bureau niet op een betwisting wachten om een kandidaat te schrappen indien het vaststelt dat deze de vereiste leeftijd niet heeft bereikt.

De wet heeft nochtans aan de voorzitter van het hoofdbureau een zekere taak betreffende de bewijslast toevertrouwd. Inderdaad luidens artikel 43 van het NBGKWB moet, indien bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijst het hoofdbureau sommige kandidaten wegens onverkiesbaarheid geweerd heeft of indien een bezwaar steunend op onverkiesbaarheid werd ingediend, de voorzitter van het hoofdbureau het betrokken gemeentebestuur om toezending vragen van een gewaarmerkt afschrift van of uittreksel uit alle documenten die

het in zijn bezit heeft en die nadere aanwijzingen kunnen verschaffen omtrent de verkiesbaarheid van de kandidaten. Deze taak maakt voor hem een formele verplichting uit.

Artikel 42 van het NBGKWB voorziet echter in het indienen van een gemotiveerd bezwaar; vage beweringen kunnen niet volstaan om de voorzitter ertoe te verplichten de hiervoor bedoelde onderzoeken te verrichten. Afgezien van de bovenvermelde verplichtingen heeft de voorzitter evenwel het recht tot andere onderzoeken over te gaan. Er zij opgemerkt dat het hier om een recht gaat en niet om een formele verplichting.

Hierboven werd er de aandacht op gevestigd dat reeds bij de voorlopige afsluiting de materiële regelmatigheid van de voordrachtsakten grondig wordt onderzocht en hierover uitspraak wordt gedaan (zie punt 2.6.1. van Deel II van deze onderrichtingen).

Ofschoon het hoofdbureau in rechte bevoegd is een kandidaat wegens onverkiesbaarheid af te wijzen, bij de voorlopige afsluiting van de lijsten, zal het dikwijls onmogelijk zijn zich op dit ogenblik reeds uit te spreken op dit vlak bij gebrek aan voldoende beoordelingsgegevens; de wet plaatst immers de onderzoeken die ter zake moeten uitgevoerd worden na de voorlopige afsluiting van de lijsten.

In elk geval is het, behoudens in een klaarblijkend en algemeen bekend geval, geraden, elke beslissing omtrent de verkiesbaarheid uit te stellen tot aan de definitieve afsluiting van de kandidatenlijst.

- ***Verblijfsvoorwaarde***

Bijzondere aandacht moet gevestigd worden op de voorwaarde van verkiesbaarheid krachtens artikel 30, eerste lid, van het NBGKWB.

De verblijfsvoorwaarde voorgeschreven door dit artikel wordt bepaald door de inschrijving voor hoofdverblijf in het bevolkingsregister van de gemeente. In het bijzonder dient de voorzitter van het hoofdbureau zich ervan te vergewissen dat de inschrijving in het bevolkingsregister niet fictief is, namelijk dat de betreffende kandidaat geen hoofdverblijf, in de zin de artikelen 16 tot 20 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister, bezit in een andere gemeente dan die waar hij zich kandidaat stelt. Desgevallend dient de bevolkingsdienst van de gemeente waar hij ingeschreven is geraadpleegd te worden door de voorzitter van het hoofdbureau. Het vermoeden van het hoofdverblijf volgend uit de inschrijving in de bevolkingsregisters van de gemeente, kan worden weerlegd met alle rechtsmiddelen.

Ik herinner eraan dat de verblijfsvoorwaarde moet vervuld zijn op 1 augustus 2024.

- ***Verval van kiesrecht***

De gevallen van verval van het kiesrecht worden opgenomen in punt 7.1. van Deel I van deze onderrichtingen. Verder is het aangewezen voorzichtig te zijn om te besluiten tot de onverkiesbaarheid bij toepassing van artikel 30 NBGKWB.

2.6.3. Opstellen van het proces-verbaal bij de voorlopige afsluiting

Voor het opstellen van het proces-verbaal kan gebruik gemaakt worden van het formulier C6 dat door alle leden van het bureau en, indien deze dat wensen, door de aanwezige getuigen moet worden ondertekend.

Aan te stippen valt dat in artikel 41 van het NBGKWB is bepaald dat, wanneer het hoofdbureau de voordracht van bepaalde kandidaten onregelmatig verklaart, de redenen van die beslissing in het proces-verbaal worden opgenomen en onmiddellijk wordt een uittreksel hieruit, met de woordelijke opgave van de aangevoerde redenen, bij aangetekende brief of elk ander middel dat de datum garandeert en de levering van deze zending, evenals de

identificatie van de afzender en de ontvanger waarborgt, toegezonden aan de kiezer of de kandidaat die de akte waarop de afgewezen kandidaten voorkomen heeft ingeleverd.

Die bepaling moet worden toegepast welke ook de onregelmatigheid zij, dus, eveneens en vooral wanneer een kandidaat wegens onverkiesbaarheid geweerd werd.

Men zal opmerken dat, volgens het formulier C6, de kandidatenlijst in bijlage wordt opgemaakt. Deze bijlage wordt gegenereerd door het platform MARTINE. De goedkeuring van de inhoud van het proces-verbaal wordt ondertekend op het platform MARTINE door alle leden van het bureau, alsook de aanwezige getuigen indien deze dat wensen. De ondertekening is mogelijk met eID (met pincode), via Itsme of via een code ontvangen per sms. Het formulier is na ondertekening beschikbaar in PDF-formaat. Het moet niet worden afgeprint. Hierdoor is het mogelijk is dat een PDF-versie van het formulier met het proces-verbaal aan het Hof van Beroep kan gezonden worden, en dat men alsdan kan vermijden dat de lijst van de kandidaten nutteloos dient te worden overgeschreven.

Let wel: de afsluiting van het PV gebeurt door de voorzitter of secretaris en dit kan alleen gebeuren met de eID (dus ook geen Itsme).

2.6.4. Taken te vervullen bij onregelmatigheden of niet-verkiesbaarheid na de voorlopige afsluiting

- Kennisgeving van de beslissingen van het hoofdbureau (art. 41 NBGKWB)

Wanneer het hoofdbureau de voordracht van sommige kandidaten onregelmatig verklaart, worden de redenen van die beslissing in het proces-verbaal opgenomen en onmiddellijk wordt een uittreksel hieruit, met de woordelijke opgave van de aangevoerde redenen (in formulier C9), bij aangetekende brief, of elk ander middel dat de datum en levering van de zending garandeert, evenals de identificatie van de afzender en de ontvanger waarborgt, toegezonden aan de kiezer of de kandidaat die de akte waarop de afgewezen kandidaten voorkomen heeft ingeleverd. Dit gebeurt op dezelfde dag van de voorlopige afsluiting (art. 41, eerste lid NBGKWB).

Is de inlevering door twee of drie ondertekenaars gedaan dan wordt de brief gericht aan de indiener, die als eerste is aangewezen in de voordrachtsakte als het gaat over een voordracht van kandidaten door uittredende gemeenteraadsleden, of aan degene die als eerste is aangewezen in de akte van bewilliging als het gaat over een voordracht van kandidaten door kiezers.

Wanneer het bureau beslist dat een kandidaat niet verkiesbaar is, moet de betekening aan de verwijderde kandidaat op dezelfde wijze geschieden.

- Bezwaren tegen de aanneming van sommige kandidaturen

Afgezien van het recht waarover de kandidaten en de voordragende kiezers beschikken om schriftelijk aan het hoofdbureau hun opmerkingen aangaande de ingediende lijsten te doen geworden (recht bepaald bij artikel 40, § 1, van het NBGKWB en dat tot maandag 16 september 2024, zeventwintigste dag vóór de stemming tot 16 uur, mag uitgeoefend worden) moet rekening gehouden worden met wat volgt:

- a) De wetgever voorziet in de uitoefening van een bezwaarrecht tegen de aanneming van sommige kandidaten (art. 42 NBGKWB).

Over dit recht beschikken alle lijstindieners of, bij hun ontstentenis, één van de kandidaten die er op voorkomen en er kan gebruik worden van gemaakt op dinsdag 17 september 2024, de zesentwintigste dag voor de verkiezing van, 13 tot 15 uur, op de plaats aangewezen voor het inleveren van de voordrachten (cfr

bericht van de voorzitter van het hoofdbureau – punt 2.1). De voorzitter geeft bij indiening van een bezwaar een ontvangstbewijs af (formulier C11-beschikbaar op het platform MARTINE).

Gedurende die termijn houdt de voorzitter zich ter beschikking van de bezwaarindieners.

De voorzitter van het hoofdbureau geeft aan de kiezer of de kandidaat die de betwiste voordracht heeft ingeleverd, onmiddellijk bij aangetekende brief of elk ander middel dat de datum garandeert en de levering van deze zending, evenals de identificatie van de afzender en de ontvanger waarborgt, kennis van het bezwaar.

Hiervoor wordt formulier C10 gebruikt (beschikbaar op het platform MARTINE), dat ze naar een van de volgende personen sturen, afhankelijk van wat van toepassing is: is de inlevering door twee of drie ondertekenaars gedaan, dan wordt de brief gericht aan de indiener, die als eerste is aangewezen in de voordrachtsakte als het gaat over een voordracht van kandidaten door uittredende gemeenteraadsleden, of aan degene die als eerste is aangewezen in de akte van bewilliging als het gaat over een voordracht van kandidaten door kiezers.

Het formulier C10 herneemt de aangevoerde redenen als in het bezwaar.

Wanneer de verkiesbaarheid van een kandidaat bovendien wordt betwist, wordt ook hij op dezelfde wijze daarover rechtstreeks ingelicht (ook formulier C10).

- b) Artikel 43 van het NBGKWB bepaalt dat, indien het hoofdbureau bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijst bepaalde kandidaten wegens onverkiesbaarheid afgewezen heeft of indien een bezwaarschrift, gegrond op de onverkiesbaarheid van een kandidaat, de voorzitter van het hoofdbureau verzoekt de gemeentelijke administratie van de woonplaats van de kandidaat, elektronisch of bij een door de secretaris van het hoofdbureau aan de gemeentelijke administratie gedragen vordering, om aan hem een voor eensluidend verklaard afschrift van of uittreksel uit alle stukken die dat bestuur in zijn bezit heeft en die omtrent de verkiesbaarheid van de kandidaat nadere aanwijzingen kunnen verschaffen toe te zenden bij aangetekend schrijven of elk ander middel dat de datum garandeert en de levering van deze zending, evenals de identificatie van de afzender en de ontvanger waarborgt.

Als de stukken, waaruit de onverkiesbaarheid kan blijken, nog niet bij de gemeente zijn toegekomen, dan zendt deze laatste de schriftelijke uitnodiging van de voorzitter van het hoofdbureau door aan het gemeentebestuur van de vorige woonplaats. Het spreekt vanzelf dat, indien bepaalde stukken zijn bedoeld, het nuttig is hiervan uitdrukkelijk melding te maken.

Er dient te worden opgemerkt dat zo de wet aan de voorzitter voorschrijft zich tot het gemeentebestuur te wenden, zij hem eveneens het recht geeft zich tot andere besturen te wenden, meer bepaald tot de griffies en parketten ten einde alle documenten te bekomen die voor de oplossing van het geschil dienstig kunnen zijn. Daaruit vloeit ook voort dat de betrokken instanties tot plicht hebben onmiddellijk en kosteloos aan het verzoek van de voorzitter te voldoen.

De voorzitter zal ambtshalve die stukken vragen, die hem tijdig door de betrokken kandidaat zijn aangeduid als zijnde nuttig voor zijn verdediging.

Wanneer de voorzitter ambtshalve inlichtingen inwint omtrent de verkiesbaarheid van een kandidaat, is het aangewezen dat hij zo spoedig mogelijk deze kandidaat ervan verwittigt om hem in de mogelijkheid te stellen zijn verdediging voor te bereiden en op de zitting van de definitieve afsluiting der kandidatenlijsten aanwezig te zijn.

- **Bezwaren tegen de onregelmatigheden die weerhouden werden bij de voorlopige afsluiting of die ingeroepen werden daags na deze afsluiting in de gemotiveerde verklaringen**

De wetgever geeft aan de lijstindieners en de kandidaten het recht om de door het bureau bij de voorlopige afsluiting van de lijsten in aanmerking genomen, of de in de bezwaren van de daarop volgende dag ingeroepen onregelmatigheden te betwisten (art. 44 NBGKWB).

Dit recht wordt uitgeoefend donderdag 19 september 2024, de vierentwintigste dag vóór de stemming, van 14 tot 16 uur, door het indienen van een memorie in handen van de voorzitter tegen ontvangstbewijs.

Wanneer de onregelmatigheid gelegen is in onverkiesbaarheid van een kandidaat, kan een memorie worden ingediend met inachtneming van dezelfde regels.

Dezelfde personen mogen op dezelfde manier een verbeterings- of aanvullingsakte indienen om de in artikel 44 van het NBGKWB gespecificeerde onregelmatigheden te verhelpen.

De verbeterings- of aanvullingsakte is slechts ontvankelijk indien de voordracht ofwel één of meer op de voordracht voorkomende kandidaten afgewezen zijn om één van de volgende redenen:

- 1° gemis van het vereist aantal regelmatige handtekeningen van voordragende kiezers;
- 2° te groot aantal kandidaten;
- 3° gemis van regelmatige bewilliging;
- 4° geen of onvoldoende vermelding van de naam, de voornamen, de geboortedatum, de hoofdverblijfplaats van de kandidaten of van de tot inlevering van de akte gemachtigde kiezers;
- 5° niet-nakoming van de regels omtrent de rangschikking van de kandidaten of de schikking van hun namen;
- 6° niet-nakoming van de regels omtrent de evenwichtige samenstelling van de kandidatenlijsten qua geslacht, bedoeld in artikel 33, § 9 van het NBGKWB;
- 7° niet nakoming van de regels omtrent het letterwoord bedoeld in artikel 32 van het NBGKWB;
- 8° wanneer een kandidaat zijn kandidatuur geldig intrekt;
- 9° in geval van overlijden na de voorlopige afsluiting.

De verbeterings- of aanvullingsakte mag noch de naam van een nieuwe kandidaat bevatten, noch de in de afgewezen akte aangenomen volgorde van de voordracht wijzigen. Enkel in geval 6°, 8° en 9° kunnen wel nieuwe kandidaten worden voorgedragen, mits de nodige bewilligingen. Enkel in geval 6° kan de volgorde van voordracht worden gewijzigd. Daarnaast kan ook een verbetering worden ingediend in het geval bedoeld in artikel 48 van het NBGKWB, wanneer een kandidaat van de lijsten is geschrapt omdat hij of zij op meer dan één lijst stond.

Vermindering van een te groot aantal kandidaten is slechts mogelijk, wanneer uit een schriftelijke verklaring van een kandidaat blijkt dat hij zijn bewilligingsakte intrekt.

De geldige handtekeningen van de voordragende kiezers en van de bewilligende kandidaten, alsmede de regelmatige vermeldingen in de afgewezen voordracht, blijven van kracht, indien de verbeterings- of aanvullingsakte aanvaard wordt.

2.7. Definitieve afsluiting van de kandidatenlijst

2.7.1. Datum en aanwezigheden

Donderdag, 19 september 2024, de vierentwintigste dag vóór de stemming, om 16 uur, vergadert het bureau om de kandidatenlijst definitief af te sluiten (art. 45, eerste en tweede lid, NBGKWB).

Worden op deze vergadering toegelaten: de getuigen, aangewezen krachtens art. 33, § 6 van het NBGKWB, en de indieners van de lijsten, en slechts bij hun ontstentenis de personen die de zesentwintigste dag vóór de stemming een bezwaar, of die de vierentwintigste dag vóór de stemming een memorie of een verbeterings- of aanvullingsakte hebben ingediend.

Daarenboven mogen, bij betwisting van de verkiesbaarheid van een kandidaat, de kandidaat zelf en de indiener van het bezwaar op de vergadering aanwezig zijn. Beiden mogen zich door een gemachtigde laten vervangen. Ofschoon geen enkele vorm is voorgeschreven, spreekt het vanzelf dat een geschreven volmacht dient te worden geëist.

2.7.2. Opmerkingen versus bezwaren

Zowel ten aanzien van zijn toelating tot de vergadering voor de definitieve afsluiting van de lijst als van het recht op later beroep, is het belangrijk te onderzoeken of de persoon die, vóór de voorlopige afsluiting, geschreven “opmerkingen” omtrent de verkiesbaarheid van een kandidaat heeft ingediend bij toepassing van artikel 40 van het NBGKWB, al dan niet kan worden gelijkgesteld met degene die na de voorlopige afsluiting een met redenen omkleed bezwaarschrift heeft ingediend bij toepassing van artikel 42 van hetzelfde wetboek, terwijl de wet het woord “indiener van het bezwaar” gebruikt (art. 45 NBGKWB).

De gelijkstelling “opmerkingen” – “bezwaren” lijkt niet billijk wanneer de persoon wiens opmerkingen bij de voorlopige afsluiting verworpen zijn, de gelegenheid heeft gehad ze opnieuw bij wijze van bezwaar naar voren te brengen of te laten naar voren brengen na de voorlopige afsluiting; indien hij zulks niet gedaan heeft, draagt hij er alleen de schuld van. Daarentegen zou hij, wiens schriftelijke opmerkingen bij voorlopige afsluiting werden aangenomen maar daarna, bij de definitieve afsluiting, van de hand gewezen, zich benadeeld kunnen achten omdat hij niet van het “bezwaarrecht” heeft kunnen gebruik maken en alzo niet in de gelegenheid is geweest zijn beroepsrecht uit te oefenen.

Om die moeilijkheid te vermijden, wordt het bureau verzocht, enerzijds, aan hen die “opmerkingen” maken – om het even of deze al dan niet worden aangenomen – aan te raden die opmerkingen in de vorm van “bezwaren” na de voorlopige afsluiting te hernieuwen (cfr. artikel 42 van het NBGKWB) en, anderzijds van het recht om een kandidaat, reeds bij de voorlopige afsluiting wegens onverkiesbaarheid te weren, slechts op omzichtige wijze gebruik te maken.

Indien hij, die schriftelijke “opmerkingen” vóór de voorlopige afsluiting heeft gemaakt, doch geen “bezwaar” na die afsluiting heeft ingediend, toch aandringt om op de vergadering te mogen aanwezig zijn en, naderhand, om beroep te mogen instellen, lijkt het wenselijk dat het bureau hem dit toestaat en aan het Hof de zorg overlaat om uitspraak te doen.

2.7.3. Verloop

Bij de opening van de vergadering inzake de definitieve afsluiting geeft de voorzitter kennis van alle stukken die hij na de voorlopige afsluiting ontvangen of bijeengebracht heeft. Het bureau sluit de kandidatenlijst definitief af, na de belanghebbenden gehoord te hebben. Indien het bureau daarbij een kandidaat, wegens onverkiesbaarheid weert of een bezwaar, waarbij onverkiesbaarheid aangevoerd wordt, van de hand wijst, vraagt de voorzitter aan de kandidaat of de reclamant (eventueel aan hun gemachtigde), of ze al dan niet tegen de

beslissing van het bureau hoger beroep wensen in te stellen. Er wordt opgemerkt dat de aanwezigheid, persoonlijk of bij gemachtigde, vereist is, voor de ontvankelijkheid van het beroep. Luidt het antwoord op de gestelde vraag bevestigend, dan verzoekt de voorzitter de belanghebbende op het proces-verbaal zelf een verklaring tot het instellen van beroep te ondertekenen.

2.7.4. Opstellen van het proces-verbaal van de definitieve afsluiting

Voor het opstellen van het proces-verbaal en de verrichtingen na de eigenlijke definitieve afsluiting, wordt een onderscheid gemaakt naargelang er al dan niet verklaringen tot het instellen van beroep werden geformuleerd (formulier C7: geen beroep of formulier C8: beroep). Deze formulieren zijn geïntegreerd in MARTINE.

Hier dient te worden aangestipt dat de beslissingen van het hoofdbureau die geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van de kandidaten, niet vatbaar zijn voor beroep, met uitzondering van de beslissingen genomen op grond van artikel 33, § 7, eerste lid, van het NBGKWB (verklaring beperking verkiezingsuitgaven) (art. 46 van het NBGKWB).

- *Indien geen enkele verklaring van beroep geformuleerd is*

Voor het opstellen van het proces-verbaal wordt gebruik gemaakt van formulier C7 (geïntegreerd in MARTINE). Verschillende mogelijkheden zijn erin voorzien en de niet dienende vermeldingen moeten zorgvuldig worden doorgehaald.

Ook hier moeten alle leden van het bureau en, indien deze dat wensen, de getuigen hun handtekening plaatsen onderaan deel A van bovengenoemd formulier, d.w.z. het deel dat betrekking heeft op de eigenlijke definitieve afsluiting.

De bijlage van dit formulier C7 (“Tabel van de definitieve afsluiting van de lijsten”) wordt gegenereerd door de het platform MARTINE. De goedkeuring van de inhoud van het proces-verbaal wordt ondertekend op het platform MARTINE door alle leden van het bureau, alsook de aanwezige getuigen indien deze dat wensen. De ondertekening is mogelijk met eID (met pincode), via Itsme of via een code ontvangen per sms.

Let wel: de afsluiting van het PV gebeurt door de voorzitter of secretaris en dit kan alleen gebeuren met de eID (dus ook geen Itsme).

- *Bij verklaring van beroep*

Indien tijdens de vergadering een kandidaat of een reclamant de wens uit een verklaring van beroep te doen, wordt formulier C8 (geïntegreerd in MARTINE) gebruikt om van deze verklaring akte te nemen en om het proces-verbaal van de definitieve afsluiting op te stellen.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat alleen deel A van formulier C8 daartoe wordt gebruikt.

Het proces-verbaal wordt in tweevoud opgesteld en elk exemplaar wordt door de leden van het bureau en door de getuigen, indien deze dat wensen, ondertekend. Elk exemplaar bevat de verklaringen van beroep, ondertekend door de appellanten.

Het adres waaraan de beslissing van het Hof de daaropvolgende maandag (23 september 2024) moet worden medegedeeld op digitale wijze, wordt met de grootste zorg op ieder exemplaar vermeld.

De verrichtingen van deze vergadering (vierentwintigste dag vóór de stemming, zijnde 19 september 2024) eindigen bij het opstellen van het proces-verbaal en die dag wordt er tot geen enkele loting noch andere beslissing betreffende de vaststelling van het stemschermbild overgegaan (artikel 50 NBGKWB).

De voorzitter van het hoofdbureau moet zich persoonlijk, de drieëntwintigste dag vóór deze van de stemming, namelijk vrijdag 20 september 2024 tussen 11 en 13 uur, naar het kabinet van de voorzitter van het Hof van Beroep begeven, om hem een exemplaar van het proces-verbaal bevattende de verklaring van beroep (formulier C8), alsmede alle stukken betreffende het geschil, te overhandigen (art. 125bis KWB).

Het is vereist bij het dossier, bestemd voor het Hof van Beroep, een door de voorzitter en de secretaris voor gelijkkluidend verklaard afschrift van het proces-verbaal van de voorlopige afsluiting (formulier C6) te voegen.

Het hoofdbureau vergadert opnieuw maandag 23 september 2024, de twintigste dag vóór de stemming, om 18 uur, ten einde de verrichtingen voort te zetten. Zodra hij op digitale wijze kennis heeft gekregen van de betekening van de beslissing van het Hof van beroep (art. 125ter van het Kieswetboek), wordt deel B van het formulier C8 ingevuld (artikel 50 NBGKWB). De bijlage van het formulier wordt gegenereerd door het platform en dient te worden afgeprint en ondertekend door alle leden van het bureau en de getuigen.

Vervolgens wordt er te werk gegaan zoals aangeduid in deel B van formulier C8.

Vanaf dinsdag 24 september 2024, negentiende dag vóór de stemming, deelt de voorzitter van het hoofdbureau de officiële kandidatenlijst mee aan de kandidaten en aan de kiezers die hen hebben voorgedragen, indien zij het vragen (art. 50, § 2, laatste lid, NBGKWB).

- ***Loting met oog op de toekenning van de volgnummers***

Op de dag van de definitieve afsluiting van de lijsten (meer bepaald op 19 september 2024 indien geen beroep en op 23 september 2024 in geval van beroep), gaat de voorzitter van het hoofdbureau, onmiddellijk na het afsluiten van de lijsten, over tot de loting van de nummers van lijsten die geen gemeenschappelijk volgnummer hebben. De loting gebeurt vanaf het eerstvolgende hogere nummer ten opzichte van het laatste nummer dat werd toegekend bij de loting door de Regering, overeenkomstig artikel 32, § 3, van het NBGKWB. Er wordt eerst een volgnummer toegekend aan de volledige lijsten, vervolgens aan de onvolledige lijsten (art. 49, § 1, NBGKWB).

Onder voorbehoud van de toepassing van de artikelen 49 en 50 van het NBGKWB, zodra de kandidatenlijsten definitief zijn afgesloten of, in geval van beroep, zodra de hoofdbureaus hebben kennisgenomen van de beslissing van het hof van beroep, sturen de voorzitters van het hoofdbureau die lijsten en het nummer dat eraan toegekend is, naar de Regering (in casu de Minister belast met plaatselijke besturen). Deze gegevens worden op beveiligde elektronische wijze verstuurd met de verkiezingssoftware genaamd MARTINE (art. 49, § 2, NBGKWB).

3. OPMAAK STEMSCHERMEN

Zodra de kandidatenlijst definitief is afgesloten, stuurt het hoofdbureau de definitieve afgesloten lijsten en de daaraan toegekende nummers elektronisch door en valideert vervolgens het stemschermbild volgens het door de regering vastgestelde model (art. 49, § 2, NBGKWB – zie technische onderrichtingen).

De stemschermbild opgesteld overeenkomstig het ministerieel besluit van 8 februari 2024 houdende vaststelling van de regels volgens welke de lijsten en de kandidaten op het beeldscherm van de stemcomputer worden getoond (BS, 16 februari 2024, Erratum in BS 22 augustus 2024).

Brussel Plaatselijke Besturen maakt in praktijk de stemschermbild op.

De voorstelling van de stemmingsschermen in PDF-formaat wordt op 21 of 22 september naar de voorzitter van het hoofdbureau gemaïld. Na controle valideert de voorzitter of zijn gemachtigde het verstuurd document en ondertekent hij het PDF-document met zijn elektronische handtekening met zijn eID. Deze elektronisch ondertekende PDF moet per e-mail teruggestuurd worden naar Bruxelles Plaatselijke Besturen. Om een PDF-document elektronisch te ondertekenen, volgt u de onderstaande procedure:

- a) open het document dat u wenst te ondertekenen;
- b) steek uw eID in de kaartlezer;
- c) klik linksboven op het scherm op “All tools”;
- d) klik links onderaan op “View more”;
- e) klik op “Use a certificate”;
- f) klik vervolgens op “Digitally sign”;
- g) selecteer in het document een zone waar de handtekening zal komen aan de hand van uw cursor;
- h) selecteer het Signature certificaat;
- i) klik op “sign”;
- j) het programma vraagt nu om het document op te slaan;
- k) daarna wordt u gevraagd om uw PINcode van uw eID in te geven;
- l) geef uw PINcode in en klik op “OK”.

3.1. Opmaak van de schermen van de lijsten

Elke lijst wordt weergegeven in een vak dat de naam of het letterwoord bevat, alsook het nummer dat aan de lijst werd toegekend overeenkomstig de artikelen 32 en 49 van het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek (loting). Een bijkomend vak laat toe blanco te stemmen; deze bevindt zich steeds op de laatste plaats.

De lijsten worden evenredig verdeeld over drie kolommen.

Voorbeeld:

1 ABC	4 EFG	7 IJK
2 BCD	5 FGH	BLANCO STEM
3 BGF	6 GHI	

Het scherm dat de verschillende aan de kiezers aangeboden lijsten toont, is ingedeeld overeenkomstig bijlage 1 van het ministerieel besluit van 8 februari 2024 houdende vaststelling van de regels volgens welke de lijsten en de kandidaten op het beeldscherm van de stemcomputer worden getoond.

3.2. Opmaak van de schermen van de kandidaten

De voorstelling van de schermen van de kandidaten geschiedt overeenkomstig bijlage 2 van het voornoemd ministerieel besluit van 8 februari 2024 houdende vaststelling van de regels volgens welke de lijsten en de kandidaten op het beeldscherm van de stemcomputer worden getoond.

Alle kandidaten van eenzelfde lijst worden weergegeven op één stemscherm.

De plaatsing in kolommen, het aantal hiervan alsook het aantal kandidaten per kolom worden bepaald door het aantal bij de verkiezing te verdelen zetels (en niet door het aantal kandidaten op elke lijst). De kandidaten worden over maximaal drie kolommen verdeeld. Een kolom bevat maximaal 19 kandidaten. Indien er van 1 tot 19 kandidaten zijn worden deze in 1 kolom geplaatst. Van 20 tot 36 te kiezen raadsleden zijn de kandidatenlijsten verdeeld in 2 kolommen. Van 39 tot 54 te kiezen raadsleden, worden de kandidatenlijsten verdeeld in 3 kolommen.

De bepalingen i.v.m. het kiezen van de naam en voornaam in punt 2.4.3. van Deel II van deze onderrichtingen zijn van toepassing voor de registratie van de namen en de voornamen van de kandidaten.

Er wordt aan herinnerd dat het NBGKWB voorziet in de vermelding van het geslacht op de voordrachtsakten van de kandidaten, op de kiezerslijsten en op de oproepingsbrieven. Deze eis wordt niet gesteld voor het stemscherm dat de kandidaten van een lijst weergeeft.

Het strekt tevens tot aanbeveling rekening te houden met het feit dat in een ruimte van twee regels per kandidaat wordt voorzien. Elke regel kan 22 karakters omvatten (tussenruimte inbegrepen).

Voor de kandidaten, waarvan een onderdeel van de naam een probleem zou oproepen, lijkt het aangewezen dat zijzelf de wijze vastleggen waarop hun identiteit op het scherm wordt afgebeeld.

Overzicht indeling schermen weergave kandidaten op de lijsten per gemeente

Gemeente	Aantal in te vullen zetels	Aantal kandidaten in kolom 1	Aantal kandidaten in kolom 2	Aantal kandidaten in kolom 3
Anderlecht	47	16	16	15
Brussel	49	17	16	16
Elsene	43	15	14	14
Etterbeek	35	18	17	0
Evere	35	18	17	0
Ganshoren	29	15	14	0
Jette	37	19	18	0
Koekelberg	27	14	13	0
Oudergem	33	17	16	0
Schaarbeek	47	16	16	15
Sint-Agatha-Berchem	29	15	14	0
Sint-Gillis	35	18	17	0
Sint-Jans-Molenbeek	45	15	15	15
Sint-Joost-ten-Node	29	15	14	0
Sint-Lambrechts-Woluwe	39	13	13	13
Sint-Pieters-Woluwe	35	18	17	0
Ukkel	43	15	14	14
Vorst	37	19	18	0
Watermaal-Bosvoorde	29	15	14	0

4. AANPLAKKING

De verplichting voor het gemeentebestuur om over te gaan tot de openbare aanplakking van de kandidatenlijsten werd door het NBGKWB opgeheven.

Artikel 50, § 2, van het NBGKWB bepaalt echter dat, zodra het hoofdbureau de stemschermen heeft opgemaakt, de lijsten, zoals ze voorkomen op de stemschermen, ter raadpleging bij het gemeentebestuur ingediend worden en dezelfde dag bekendgemaakt op de gemeentelijke website, samen met de onderrichtingen voor de kiezers beschreven in de artikelen 64 tot 67 van het NBGKWB.

5. VERRICHTINGEN MET BETREKKING TOT DE ELEKTRONISCHE STEMMING

5.1. Verrichtingen vóór de stemming

Ook voor het berekenen van de resultaten van de verkiezingen wordt gebruik gemaakt van een verkiezingssoftware die bestemd is voor de hoofdbureaus en stembureaus. Het gaat om software die ter beschikking wordt gesteld op de server van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel en waartoe de hoofdbureaus toegang krijgen via het internet. Zoals hiervoor al werd vermeld zal een verantwoordelijke ambtenaar van de gemeente (De SPOC – single point of contact – ook de gemeentelijke coördinator genoemd) de nodige gegevens aanmaken om in te loggen op het systeem.

Via de computertoepassing, na definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten, sturen de door de Regering gemachtigde ambtenaren de stemschermen in pdf-formaat door naar de voorzitters van de hoofdbureaus; dit gebeurt op 21 of 22 september. De schermen moeten uiterlijk op 23 september om 16 uur per kerende e-mail, aan de hand van een elektronische handtekening, door de voorzitter van het hoofdbureau worden gevalideerd (zie voormelde procedure in punt 3).

Deze validatie door de voorzitter van het hoofdbureau betekent de erkenning van de overeenstemming van de door hem ingegeven lijsten en de stemschermen, die zullen gebruikt worden bij de verkiezingen van 13 oktober 2024. Deze laatste validatie is dus essentieel. Ze gaat vooraf aan de opmaak en de verdeling van de geheugendragers voor de stembureaus.

Minstens drie dagen vóór de verkiezing ontvangen de voorzitters van het hoofdbureau van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel een geheel van tassen die bestemd zijn voor het stembureau via een transport. De voorzitter van het hoofdbureau ondertekent hiervoor een ontvangstbewijs.

Er is dus één verzegelde tas per stembureau. Elke tas bevat het geheel van documenten, enveloppen, geheugendragers, genummerde progressieve sluitingen (colsonbandjes) en wachtwoorden die nodig zijn voor de stemverrichtingen, alsook genummerde reservesluitingen (in geval van technische bijstand bij de stembussen of de stemcomputers). Deze tassen moeten in het stembureau worden geopend in aanwezigheid van het volledig samengestelde stembureau (voorzitter, secretaris, bijzitters) of uiterlijk om 7.30 uur, ook als het stembureau nog niet volledig is samengesteld, maar twee bijzitters, de voorzitter en de secretaris aanwezig zijn (art. 63 NBGKWB).

De inhoud van de tas is gepersonaliseerd voor elk stembureau.

Ten laatste de ochtend van de verkiezingen overhandigt de voorzitter van het hoofdbureau aan elke voorzitter van het stembureau, tegen ontvangstbewijs, de verzegelde tas die voor hem bestemd is. Het ontvangstbewijs (formulier L) dient als bevestiging van ontvangst van de witte tas en niet van de inhoud ervan. De inhoud van de verzegelde tas zal gecontroleerd worden op de dag van de stemming in aanwezigheid van het volledig samengestelde stembureau, of uiterlijk om half acht, zelfs als het stembureau nog niet is samengesteld, maar

twee bijzitters, de voorzitter en de secretaris aanwezig zijn. In de technische onderrichtingen van de voorzitter van het stembureau zal meegedeeld worden wat te doen indien er een element ontbreekt.

Deze witte verzegelde tas zal het volgende bevatten:

1. een verzegelde enveloppe 'SMARTMATIC' die het volgende bevat:
  - een witte bubbelenveloppe met twee geheugendragers voor het stelsysteem (enkel later te openen in het stembureau);
  - verkorte instructies (A3-formaat);
  - paswoord.
2. een verzegelde enveloppe 'ADELE' die het volgende bevat:
  - een bruine bubbelenveloppe met twee geheugendragers voor het systeem ADELE. Opgelet: deze geheugendragers zijn aan elkaar verbonden met een colsonbandje dat in geen enkel geval mag verbroken worden;
  - verkorte instructies (A3-formaat);
  - paswoord.
3. een verzegelde enveloppe 'ALGEMENE INSTRUCTIES' die het volgende bevat:
  - draaiboek met instructies aan de voorzitter van het stembureau;
  - overzicht van de nummers voor de helpdesk;
  - kladversie van het formulier R3.
4. een enveloppe met progressieve sluitingen om de stembus en stemcomputers te verzegelen.
5. een enveloppe 'RETOUR HOOFDBUREAU' die het volgende bevat:
  - alle lege enveloppes die bij de afsluiting van de stemming moeten gebruikt worden, zijnde:
    - o een te verzegelen enveloppe voor de "teruggenomen stembiljetten";
    - o een te verzegelen enveloppe voor de "verboden stemmen";
    - o een witte bubbelenveloppe die de geheugendragers met de stemmen zal bevatten na het einde van de stemming (SMARTMATIC);
    - o een bruine bubbelenveloppe die de geheugendragers met de kiezerslijsten en ingevulde formulieren (van het systeem ADELE) zal bevatten na het einde van de stemming;
    - o een enveloppe voor de aanstellingsbrieven van de getuigen;
    - o twee enveloppes voor de volmachtformulieren;
    - o een enveloppe bestemd voor het kerncijferrapport en voor het handtekenblad van het proces-verbaal R3;
    - o een te verzegelen doorzichtige plastic tas bestemd voor de stembiljetten;
    - o het handtekenblad van het proces-verbaal R3.
  - een enveloppe met een progressieve sluiting om de witte tas opnieuw te verzegelen net vóór het vertrek naar het hoofdbureau.

5.2. Verrichtingen na de stemming

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau ontvangt van de voorzitter van het stembureau tegen ontvangstbewijs (formulier R8) een tas met de volgende stukken:

- een verzegelde doorzichtige tas met de stembiljetten;
- een verzegelde enveloppe met de teruggenomen stembiljetten;
- een verzegelde enveloppe met de verboden stemmen;

- twee verzegelde enveloppen met de volmachtformulieren;
- een witte bubbelenveloppe die de geheugendragers met de stemmen zal bevatten na het einde van de stemming (voor het systeem SMARTMATIC);
- een bruine bubbelenveloppe die de geheugendragers met de kiezerslijsten en ingevulde formulieren (van het systeem ADELE) zal bevatten na het einde van de stemming;
- een verzegelde enveloppe bestemd voor het kerncijferrapport en het handtekenblad van het proces-verbaal R3;
- een enveloppe met de aanstellingsbrieven van de getuigen;
- de beslissingen, uittreksels uit arresten van het Hof van Beroep (mogen los in de tas gestopt worden);
- kladbladen van het formulier R3 (mogen los in de tas gestopt worden).

De voorzitters van de hoofdbureaus verwittigen de voorzitters van de stembureaus de plaats waar de gegevensdragers en andere documenten dienen gebracht te worden na de stemming, door middel van formulier R1.

Voormelde gegevensdragers en documenten worden in principe door de voorzitter van het stembureau naar het hoofdbureau gebracht. Uit voorzichtigheid wordt echter aanbevolen dat de voorzitter zich laat vergezellen door zijn secretaris.

In het hoofdbureau wordt de tas ontzegeld.

Bij het ontbreken van één van deze stukken dient hij onmiddellijk de voorzitter van het stembureau hierover in te lichten.

De totalisatie van de stemmen gebeurt als volgt:

Onmiddellijk na ontvangst van de originele gegevensdragers afkomstig van het stembureau registreert de voorzitter van het hoofdbureau één van de gegevensdragers op in het totaliseringssysteem.

Met het zicht op een hertelling of correcties aan het PV of aan de kiezerslijst, dient volgend materiaal van het stembureau, zo snel mogelijk na de sluiting van de stembureaus, afgeleverd te worden in het hoofdbureau door de gemeente: een stemmachine, een stembus, een voorzittersmachine en een computer voor het systeem ADELE, een computer MSI voor ADELE met een router. De USB-sleutels en codes voor de hertelling zullen aan het hoofdbureau bezorgd worden door de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel.

Indien de registratie van de eerste gegevensdrager van een stembureau onmogelijk blijkt en indien ook de registratie van de tweede gegevensdrager onmogelijk blijkt, gebruikt de voorzitter van het hoofdbureau de stembus (of enkel het deksel met de scanner), de voorzitterscomputer en de stemmachine die de gemeente ter beschikking stelt om over te gaan tot het scannen van alle stembiljetten van het stembureau in kwestie en om zo de falende gegevensdragers weer samen te stellen.

Voorafgaand aan het scannen van alle stembiljetten kan de voorzitter van het hoofdbureau de stembiljetten waarvan hij oordeelt dat ze het stemgeheim schenden, verwijderen. De voorzitter van het hoofdbureau kan eveneens beslissen om stembiljetten waarvan de tekst van de stem onleesbaar is of waarvan de overeenstemming tussen de tekst en de barcode niet meer te controleren is, te weren. Het hoofdbureau maakt daarvan melding in het proces-verbaal.

De voorzitter van het hoofdbureau moet een manuele hertelling van de stemcijfers van de lijststemmen van minstens één stembureau laten uitvoeren. Hij kan eveneens beslissen om deze hertelling steekproefsgewijs voor meerdere stembureaus laten uit te voeren (art. 80 NBGKWB). Deze hertelling dient te gebeuren vóór de bekendmaking van de resultaten.

De verzegelde doorzichtige zak met de stembiljetten mag ontzegeld worden voor hertelling. Nadien moeten de stembiljetten in een nieuwe doorzichtige plastic tas die wordt verzegeld. Extra doorzichtige plastic tassen zullen worden geleverd aan het hoofdbureau. De manuele hertelling is opgenomen in het proces-verbaal (formulier R12) waartoe het Rechtscollege toegang heeft via Martine.

De totalisatie van de stemmen gebeurt gelijk met de automatische verdeling van de zetels. Het proces-verbaal van de totalisatie (formulier R9) wordt elektronisch ondertekend door de leden van het hoofdbureau dat overgaat tot de verdeling van de zetels door middel van andere software dan deze gebruikt voor de totalisatie. Het tweede deel van het proces-verbaal wordt ook ondertekend door alle leden van het bureau.

Opgelet: eenmaal het proces-verbaal is ondertekend, worden ook de resultaten voor het grote publiek bekendgemaakt. Vóór de ondertekening heeft de voorzitter de mogelijkheid de resultaten te visualiseren en, indien hij dat wenst, ze eventueel te gaan proclameren, nog vóór het publiek daar kennis van genomen heeft.

Het proces-verbaal en de tabellen met de verdeling van de zetels, beide ondertekend door de voorzitter, de overige leden en de getuigen van het hoofdbureau, worden in het systeem MARTINE opgeslagen.

De doorzichtige plastic tassen met de stembiljetten van de verschillende stembureaus, alsook enveloppen met de teruggenomen stembiljetten, de verboden stemmen, de enveloppe met de gegevensdragers met de kiezerslijsten (ADELE), de enveloppe met de gegevensdragers met de stemmen (SMARTMATIC), de aanstellingsbrieven van de getuigen, de voordrachtsakten en akten van bewilliging van de kandidaten die op papier werden ingediend en de volmachtformulieren, de enveloppe met het kerncijferrapport en het handtekeningenformulier bij het proces-verbaal R3 dienen binnen de 24 uur aangetekend te worden overgemaakt aan de administratieve cel van het Rechtscollege (Brussel Plaatselijke Besturen, Sint-Lazarusplein 2, 1035 Brussel). Het is belangrijk dat de stembiljetten in de hiervoor bedoelde doorzichtige plastic tas worden gestoken en dat deze wordt verzegeld. In praktijk laat u deze stukken per drager bezorgen aan de administratieve cel van het Rechtscollege op maandag 14 oktober tussen 12 en 16 uur.

De voorzitter van het Rechtscollege zal de verzegelde enveloppe met de gegevensdragers met de stemmen (SMARTMATIC) zo snel mogelijk overmaken aan het college van deskundigen, die ze terug bezorgt aan de organiserende overheid, zodra de verkiezingen zijn goedgekeurd.

6. AANSTIPLIJSTEN

De aanstiplijsten zijn vanaf deze verkiezingen niet meer in papieren vorm, maar elektronisch. De elektronische aanstiplijsten worden beheerd in het systeem ADELE. De voorzitters van de hoofdbureaus hebben de nodige gegevens ontvangen om online in te loggen op systeem ADELE.

In elk stembureau bevindt zich een computer met het systeem ADELE. Hierop gebeuren de aanstippingen van de kiezers en wordt het proces-verbaal opgemaakt.

In principe staat het systeem van het stembureau in verbinding met de centrale server van ADELE waardoor alle aanstippingen automatisch worden doorgestuurd naar de centrale server van ADELE, alsook het proces-verbaal.

Indien om een technische reden het systeem ADELE in het stembureau geen verbinding kan maken met de centrale server van ADELE zal het systeem in het stembureau autonoom werken en alle aanstippingen en het proces-verbaal opslaan op de usb-sleutels voor ADELE. Indien een stembureau geen verbinding had met de centrale server dient u de usb-sleutel van dat stembureau 's avonds, wanneer de voorzitter van het stembureau deze aanbiedt in het hoofdbureau, uit te lezen in de computer van het hoofdbureau die bestemd is voor het systeem ADELE. De gegevens van de usb-sleutel zullen dan alsnog naar de centrale databank van ADELE worden opgeslagen.

Het wordt sterk aangeraden om het systeem MARTINE en het systeem ADELE via twee verschillende computers te gebruiken.

7. ZETELVERDELING – AANWIJZING VAN DE GEKOZENEN EN OPVOLGERS

Voor deze procedure maken de gemeenten hiervoor gebruik van het voormelde softwaresysteem, erkend voor deze procedure.

7.1. Het stemcijfer

Het hoofdbureau stelt de stemcijfers van de verschillende lijsten vast. Het stemcijfer (of kiescijfer) van een lijst wordt vastgesteld door de optelling van het aantal stemmen uitgebracht bovenaan op de lijst of op één of meer kandidaten van die lijst (artikel 97 NBGKWB).

Wanneer één van de kandidaten is overleden, dient een onderscheid gemaakt te worden naargelang hij overleden is vóór de stemming of daarna.

Indien hij vóór de stembdag is overleden, is hij niet meer geroepen om verkozen te worden. De uitsluitend op zijn naam uitgebrachte stemmen dienen in rekening te worden gebracht voor het stemcijfer van de lijst waarop hij zich kandidaat heeft gesteld.

Men houdt geen rekening met zijn naam om de gekozenen van de lijst vast te stellen.

Indien hij de dag van de stemming of daarna overlijdt was hij wel geroepen om verkozen te worden. In dit geval worden de verkozenen van de lijst waarop zijn naam voorkomt aangeduid alsof hij nog in leven was. Wordt er vastgesteld dat de overledene verkozen is, dient de eerste opvolger de vacante plaats te bezetten.

7.2. Verdeling van de zetels over de lijsten

Na het stemcijfer van elke lijst te hebben vastgesteld, gaat het hoofdbureau tot de verdeling van de zetels over. De toekenning van de zetels heeft plaats met toepassing van het beginsel van de evenredige vertegenwoordiging.

De wet vergt niet dat een lijst een bepaald aantal stemmen moet bekomen hebben om tot de verdeling van de zetels toegelaten te worden.

De regeling in de wet vastgesteld is dat elke lijst zoveel zetels moet bekomen als haar stemcijfer gelijke of grotere quotiënten dan het laatste nuttig quotiënt heeft opgeleverd (artikel 98 NBGKWB). Om dat laatste nuttig quotiënt te vinden en de verrichtingen van de verdeling te doen, moet men noch veel rekenen noch lang zoeken als men te werk gaat zoals hieronder wordt aangeduid.

Ofschoon de wet voorziet dat de stemcijfers van de verschillende lijsten achtereenvolgens worden gedeeld door 1, 1,5, 2, 2,5, 3, 3,5 enz., verdient het de voorkeur de berekeningswijze te gebruiken die hierna wordt aangeduid, die mathematisch dezelfde uitslagen geeft en die het voordeel heeft dat de bewerkingen aanzienlijk vereenvoudigd worden. Zij bestaan in het delen van de stemcijfers door 2, 3, 4, enz.

Het bureau schrijft naast elkaar, op eenzelfde horizontale lijn, de stemcijfers van de tot verdeling toegelaten lijsten en onder elk cijfer, schrijft het de quotiënten van de deling der stemcijfers achtereenvolgens door 2, 3, 4, enz.

Voorbeeld:

		Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Stemcijfers		840	432	360	328
Deling door	2	420	216	180	164
	3	280	144	120	109
	4	210	108	90	82
	5	168	86	72	65
	6	140	72	60	54

Om het aantal zetels te kennen dat aan elke lijst toekomt onderlijnt het bureau dan achtereenvolgens de hoogste quotiënten tot het beloop van het aantal te begeven zetels, te beginnen met de quotiënten van de deling door 2.

Onderstaand voorbeeld, in de onderstelling dat er 9 zetels moeten begeven worden.

		Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Stemcijfers		840	432	360	328
Deling door	2	420 (1e)	216 (3e)	180 (5e)	164 (7e)
	3	280 (2e)	144 (8e)	120	109
	4	210 (4e)	108	90	82
	5	168 (6e)			
	6	140 (9e)			
		120			

Daar de toekenning van de 9 zetels bepaald wordt door de 9 hoogste quotiënten, te beginnen met het quotiënt van de deling van de stemcijfers door 2 (420, 280, 216, 210, 180, 168, 164, 144 en 140), vallen vijf zetels toe aan de lijst 1, twee zetels aan lijst 2, en één zetel aan elk van de lijsten 3 en 4.

Het laatste nuttig quotiënt (140), wordt opgeleverd door lijst 1 en kent een vijfde zetel aan deze lijst toe.

De stemcijfers van de lijsten 2, 3, 4 geven elk 2, 1 en 1 hoger(e) quotiënt(en) dan dit laatste quotiënt (140) en kennen aan deze lijsten respectievelijk 2, 1 en 1 zetel(s) toe.

Opmerkingen:

1° In beginsel hoeven de bureaus de deling niet voort te zetten tot aan de breuken, die over het algemeen mogen weggelaten worden. Alleen wanneer het laatste nuttig quotiënt, dat de toekenning van de laatste zetel vaststelt (de 9° in bovenvermeld voorbeeld), tegelijkertijd onder twee lijsten voorkomt, kan het verschil uit de weggelaten breuk blijken; in dit geval, moet men met die breuk rekening houden.

Voorbeeld: elf raadsleden te kiezen; twee lijsten die respectievelijk 1921 en 1441 als stemcijfer hebben.

De tabel voor de verdeling is, zo men de breuken verwaarloost:

		Lijst 1	Lijst 2
Stemcijfers		1921	1441

Deling door	2	960 (1)	720 (2)
	3	640 (3)	480 (4)
	4	480 (5)	360 (7)
	5	384 (6)	288 (9)
	6	320 (8)	240 (11)
	7	274 (10)	
	8	240	

De eerste drie zetels gaan naar de hoogste drie quotiënten in de orde van grootte: 960 (1^e zetel), 720 (2^e zetel), 640 (3^e zetel). Het vierde quotiënt (480) dat de toewijzing van de vierde zetel bepaalt komt voor onder de twee lijsten. De deling moet dus worden voortgezet tot de breuken: vastgesteld wordt dat het quotiënt 480,25 wordt in lijst 1 en 480,33 in lijst 2: de vierde zetel valt dus toe aan lijst 2 en de vijfde zetel aan lijst 1. Als men de bewerking verder zet, ziet men dat de 6e zetel gaat naar quotiënt 384, de 7^e naar quotiënt 360, de 8^e naar quotiënt 320, de 9^e naar quotiënt 288 en de 10^e naar quotiënt 274. Het elfde quotiënt (240) dat de toewijzing van de laatste zetel bepaalt komt voor onder de twee lijsten. De deling moet worden voortgezet tot de breuken. Vastgesteld wordt dat het quotiënt 240,12 wordt in lijst 1 en 240,16 in lijst 2 : de elfde en laatste zetel wordt dus aan lijst 2 toegewezen.

Lijst 1 bekommt dus zes zetels (1e, 3e, 5e, 6e, 8e en 10e) en lijst 2 vijf zetels (2e, 4e, 7e, 9e en 11e)

2° Het kan gebeuren dat het laatste nuttig quotiënt volstrekt hetzelfde is voor de beide lijsten; in dit geval wordt de laatste zetel toegekend aan de lijst die het hoogste stemcijfer heeft bekommen (art. 98 NBGKWB).

Mocht in bovenstaand voorbeeld, lijst 1 het stemcijfer 1.920 in plaats van 1.921 hebben gehad en lijst 2 het stemcijfer 1.440 in plaats van 1.441, dan zou het zevende quotiënt van lijst 1, zegge 240, volkomen gelijk geweest zijn aan het vijfde quotiënt van lijst 2. In dit geval zou de elfde zetel zijn toegewezen aan de eerste lijst daar zij het hoogste stemcijfer heeft. Lijst 1 zou dus 7 zetels en lijst 2 slechts 4 zetels bekommen.

Onnodig te zeggen dat de cijfers van deze voorbeelden uitgezocht werden ter demonstratie en dat, in de praktijk, dit samenvallen van cijfers in het laatste quotiënt voor twee lijsten, wellicht nooit zal voorkomen. Er diende nochtans aangetoond dat, eventueel daaruit geen moeilijkheden of onzekerheid kunnen voortspuiten.

De wet regelt zelfs het geval van gelijkheid van de stemcijfers van twee lijsten die evenveel recht op de laatste te begeven zetel hebben. De voorkeur wordt in dit geval bepaald door het aantal stemmen bekommen door de twee kandidaten die er rechtstreeks belang bij hebben, en, elk op zijn lijst, in aanmerking komen om de laatste zetel te bekleden; deze wordt, naar luid van artikel 98 van het NBGKWB, toegekend aan de lijst waarop de kandidaat voorkomt die onder de kandidaten wier verkiezing in het geding is, de meeste stemmen heeft gekregen of subsidiair, de oudste in jaren is.

3° Het NBGKWB regelt het geval waarin een van de lijsten, ingevolge de evenredige vertegenwoordiging, recht mocht hebben op meer zetels dan zij kandidaten telt. De niet toegewezen zetels worden alsdan gevoegd bij die, welke aan andere lijsten toekomen, en de verdeling gebeurt bijgevolg over deze lijsten (artikel 98, vierde lid, NBGKWB).

Twee voorbeelden ter illustratie:

- a) Negen raadsleden te kiezen – Drie kandidatenlijsten.

		Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3
--	--	---------	---------	---------

Stemcijfers		840	432	328
Deling door	2	420 (1)	216 (3)	164 (6)
	3	280 (2)	144 (7)	109 (10)
	4	210 (4)	108 (11)	82
	5	168 (5)	86	65
	6	140 (8)	72	
	7	120 (9)		
	8	105		
	9	93		

Toen het bureau de eerste negen quotiënten in de orde hunner belangrijkheid aanstipte of onderlijnde, heeft men reeds gezien dat zes zetels toekomen aan lijst 1, twee aan lijst 2, en één aan lijst 3. Maar lijst 1 telt maar vier kandidaten: de twee zetels die zij te veel heeft, gaan over tot de andere lijsten, naargelang van de twee hoogste quotiënten, waarmede reeds werd rekening gehouden. Deze quotiënten zijn: 109 (lijst 3) en 108 (lijst 2). Lijst 2 bekomt aldus drie zetels in plaats van twee, en lijst 3 twee zetels in plaats van één.

b) Zeven raadsleden te kiezen – Drie kandidatenlijsten.

		Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3
Stemcijfers		240	150	180
Deling door	2	120 (1)	75 (4)	90 (2)
	3	80 (3)	50 (7)	60 (6)
	4	60 (5)	37	45
	5	48 (8)		
	6	40		

Voor de aanvullende verdeling, nodig ingevolge het beschikbaar blijven van één of meer zetels, toekomende aan een lijst die nog niet genoeg kandidaten heeft, moet dus geen nieuwe berekening, geen omwerking, geen nieuwe inschrijving van cijfers gedaan worden. Het bureau dient maar de achtereenvolgende aanstipping van de hoogste quotiënten voort te zetten, tot al de beschikbare zetels toegekend zijn.

7.3. Aanwijzing van de gekozenen

7.3.1. Aanwijzing van de titularissen

Wanneer het aantal van de aan elke lijst toe te kennen zetels bepaald is, heeft het bureau nog slechts de gekozenen uit te roepen. Indien het aantal kandidaten van een lijst gelijk is aan dat van de aan deze lijst toegekende zetels, zijn al de kandidaten zonder verdere formaliteit gekozen. Zijn er meer kandidaten dan zetels die aan de lijst worden toegekend, dan worden gekozen uitgeroepen, tot het beloop van het aantal van de aan de lijst toegevallen zetels, die kandidaten welke de meeste stemmen behaalden (artikel 99 NBGKWB). Bij gelijk aantal stemmen is de volgorde van de lijst beslissend.

Alvorens tot deze aanduiding over te gaan worden de bovenaan de lijst uitgebrachte stemmen (volledige lijststembiljetten), die dus gunstig zijn voor de orde van de kandidaatstelling, individueel aan de kandidaten bij wijze van overdracht toegekend nadat deze stemmen met het aantal aan de lijst toekomende zetels vermenigvuldigd werden en dit product werd gedeeld door twee.

De overdracht geschiedt volgens de voordrachtsvolgorde van de kandidaten en tot beloop, voor ieder van hen, van wat nodig is om het verkiesbaarheidscijfer eigen aan de lijst te bereiken en totdat de helft van het aantal gunstige stemmen voor de volgorde van de overdracht is uitgeput.

Dit verkiesbaarheidscijfer, aan elke lijst eigen, wordt verkregen door het stemcijfer van de lijst (het totaal van de volledige en onvolledige biljetten) te vermenigvuldigen met het aantal door de lijst bekomen zetels en het product van die vermenigvuldiging te delen door datzelfde aantal zetels, vermeerderd met één.

Voorbeeld:

Volledige stembiljetten (lijststemmen)	641
Onvolledige stembiljetten (naamstemmen)	678
Stemcijfer	1319
Getal aan de lijst toegewezen zetels	5 zetels

De eerste bewerking bestaat er in het stemcijfer van de lijst ($641 + 678 = 1319$) te vermenigvuldigen met het aantal door de lijst bekomen zetels, dus $1.319 \times 5 = 6.595$.

Om het verkiesbaarheidscijfer te bekomen deelt men het aldus bekomen product door het aantal aan de lijst toegewezen zetels plus één ($6.595 : 6 = 1.099,16$ of 1.100 daar de decimalen, hoe klein zij ook zijn, naar boven moeten worden afgerond).

Wanneer het verkiesbaarheidscijfer is vastgesteld moet het aantal van de stemmen, die aan de voordrachtsvolgorde ten goede komen en onder de kandidaten moeten verdeeld worden, bepaald worden. Dit aantal verkrijgt men door het aantal biljetten, waarop bovenaan gestemd is (volledige lijststembiljetten) te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegewezen zetels ($641 \times 5 = 3205$) en dit product te delen door twee ($3.205 : 2 = 1.602,5$ dus 1.603). Na de deling door twee wordt het bekomen cijfer met eventuele decimalen systematisch afgerond naar de hogere eenheid, ongeacht het feit de decimalen al dan niet $0,50$ bereiken.

Het bureau heeft dan nog slechts de 1.603 aan de voordrachtsvolgorde ten goede komende stemmen onder de kandidaten te verdelen. Deze verdeling geschiedt door bij het aantal naamstemmen van elke kandidaat het nodig getal stemmen te voegen om het verkiesbaarheidscijfer te bereiken.

Hieronder deze verdeling voor het aangeduid voorbeeld:

Namen van de kandidaten	Naam stemmen	Stemmen toegekend bij wijze van overdracht	Totaal	
Maenhout	202	+ 898	= 1.100	1e gekozene
Ducange	166	+ 705	= 871	2e gekozene
Hermant	196			4e gekozene
Jacques	176			5e gekozene
Linsach	48			
Delcampo	197			3e gekozene
Tilquin	97			
Van Diest	91			
Robin	160			
		1.603		

Na deze verdeling, stelt men vast dat de kandidaten Maenhout, Ducange, Delcampo, Hermand en Jacques het grootste aantal stemmen hebben bekomen en als titularissen moeten worden aangewezen.

Er dient te worden opgemerkt dat, bij gelijkheid van stemmen, de voordrachtsvolgorde op de lijst de voorrang bepaalt.

7.3.2. Aanwijzing van de opvolgers

Onmiddellijk na de aanwijzing van de titularissen, gaat het bureau over tot de aanduiding van de opvolgers (artikel 101 NBGKWB).

Wanneer een of meer kandidaten van een lijst verkozen zijn, worden alle niet verkozen kandidaten van de lijst in de volgorde van de meeste behaalde stemmen, of bij gelijk stemgetal in de orde van inschrijving op het stembiljet, tot opvolgers uitgeroepen. Een niet-verkozen kandidaat moet ten minste 1 naamstem hebben behaald om als opvolger te kunnen worden aangeduid.

Voordat die aanwijzing plaatsheeft en nadat het hoofdbureau de gemeenteraadsleden heeft aangewezen, gaat het over tot een nieuwe individuele toekenning van de helft van het aantal lijststemmen die ten gunste van de orde van voordracht zijn uitgebracht, en dit op dezelfde wijze als bij de aanwijzing van de gekozenen, maar te beginnen met de eerste van de niet-gekozen kandidaten naar de orde van voordracht.

Voor het bovenvermeld voorbeeld geschiedt deze verdeling van de aan de voordrachtsvolgorde ten goede komende lijststemmen en de aanwijzing van de opvolgers als volgt:

Het aantal te verdelen stemmen (1.603) en het verkiesbaarheidscijfer (1.100) zijn dezelfde als deze die gediend hebben voor de aanwijzing van de titularissen.

Namen van de kandidaten	Naam stemmen	Stemmen toegekend bij overmacht	Totaal	
Linsach	48	+ 1.052	= 1.100	1e opvolger
Tilquin	97	+ 551	= 648	2e opvolger
Van Diest	91			4e opvolger
Robin	160			3e opvolger
		1.603		

Er mag niet uit het oog worden verloren dat deze nieuwe verdeling volkomen onafhankelijk is van de eerste; in de onderstelling dus dat een niet tot titularis aangewezen kandidaat, bij de eerste verdeling van lijststemmen bij wijze van overdracht begunstigd werd, mag met deze stemmen, bij de tweede verdeling van de aan de voordrachtsorde ten goede komende stemmen volstrekt geen rekening worden gehouden.

7.4. Afkondiging van de resultaten

De resultaten van de algemene stemmentelling en de namen van de kandidaten tot gewone of tot opvolgende gemeenteraadsleden gekozen, worden in het openbaar afgekondigd (art. 102 NBGKWB).

Slechts wanneer het hoofdbureau de resultaten van de verkiezing voorgoed heeft vastgesteld en de namen van de gekozenen heeft aangewezen, krijgt het publiek toegang tot de lokalen van het hoofdbureau om de afkondiging van de uitslagen bij te wonen (supra).

Standaard worden de resultaten van de stemming per 10 stembureaus gepubliceerd op de resultatenwebsite van het Gewest, behalve de laatste schijf die 3 tot 12 stembureaus bevat. Het resultaat van de voorkeurstemmen wordt samen met het uiteindelijke resultaat gepubliceerd. De voorzitter hoeft hiervoor niets te doen, alles gebeurt automatisch.

Indien de voorzitter wenst over te gaan tot een plechtige afkondiging van de resultaten, moet hij in het systeem MARTINE eerst de automatische publicatieoptie voor de resultatenwebsite uitschakelen. Deze operatie wordt uitgevoerd vóór de daadwerkelijke codering en ontvangst van de resultaten van de stembureaus.

Als de optie is gedeactiveerd, vindt de publicatie nog steeds plaats per 10 stembureaus, met uitzondering van de laatste schijf van 3 tot 12 bureaus die behouden blijft, evenals de voorkeurstemmen. Voordat het PV definitief worden ondertekend, kan de voorzitter verdere operaties opschorten en de resultaten afkondigen. Zodra de resultaten zijn afgekondigd, ondertekent de voorzitter de documenten, waardoor zijn PV wordt gevalideerd, waarna de rest van de handelingen (publicatie op de resultatenwebsite) automatisch worden uitgevoerd.

Onmiddellijk na die afkondiging zendt de voorzitter van het hoofdbureau of de persoon die hij daartoe aanwijst aan de Regering het ingevuld formulier R10.

De lijsten voor de betaling van het presentiegeld (formulier R4bis) worden automatisch overgemaakt aan het gemeentebestuur door het systeem ADELE.

Het proces-verbaal van het hoofdbureau, dat tijdens de zitting wordt opgesteld en ondertekend door de leden van het hoofdbureau en de getuigen, wordt binnen vierentwintig uur via het systeem MARTINE ter beschikking gesteld van de voorzitter van het Rechtscollege. De andere documenten bedoeld in artikel 77, tweede lid van het NBGKWB, evenals de brieven waarin getuigen worden aangewezen, worden binnen vierentwintig uur door de voorzitter van het hoofdbureau naar de voorzitter van het Rechtscollege gestuurd (artikel 103 van het NBGKWB).

Binnen vierentwintig uur dienen volgende stukken door de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitter van het Rechtscollege worden overgemaakt (art. 103 NBGKWB):

- de enveloppe met de enveloppe met de teruggenomen stembiljetten en de enveloppe met de verboden stemmen;
- de akten van aanwijzing van de getuigen;
- de volmachtformulieren;
- de enveloppe met het kerncijferrapport en het handtekenblad bij het proces-verbaal R3;
- de doorzichtige verzegelde plastic tas met de stembiljetten;
- de voordrachtsakten en akten van bewilliging van de kandidaten die op papier werden ingediend;
- de geheugendragers met de stemmen (SMARTMATIC);
- de geheugendragers met de aanstiplijsten (ADELE);
- de niet gebruikte formulieren en kladversies gebruikt in het stembureau (klad-proces-verbaal, ...).

Al deze stukken worden in een witte verzegelde tas gestopt waarop de datum van de verkiezing en de naam van de gemeente vermeld.

Deze tas dient maandag, tussen 13 en 16 uur, aan de administratieve cel van het Rechtscollege worden overgemaakt worden op volgend adres: Gewestelijke Overheidsdienst Brussel, Brussel Plaatselijke besturen, Sint-Lazarusplein 2, 1035 Brussel.

De voorzitter van het Rechtscollege heeft tevens toegang tot de volgende documenten:

- via het systeem MARTINE: akten van voordracht en bewilliging en de verklaringen van taalaanhorigheid van de kandidaten, het PV van het hoofdbureau (formulier R9);
- via het systeem ADELE: het PV van het stembureau (formulier R3), de kiezerslijsten die gediend hebben voor het aantekenen van de namen van de kiezers.

Een dubbel van het proces-verbaal van het hoofdbureau, door de leden voor eensluidend verklaard, wordt op het gemeentebestuur voor eenieder ter inzage gelegd.

Aan ieder gekozen wordt een uittreksel uit dit proces-verbaal gezonden.

De Voorzitter van het Rechtscollege bezorgt op aanvraag van de onderscheiden vrederechters die bevoegd zijn voor de toepassing van titel VI van het Kieswetboek, hen een uittreksel de kiezerslijsten uit het systeem ADELE (art. 104 NBGKWB en het ministerieel besluit van betreffende de elektronische gecentraliseerde kiezerslijst).

Er dient tenslotte nog gewezen te worden op artikel 35 van het NBGKWB, dat het volgende bepaalt:

“De aangiften van de verkiezingsuitgaven, ingediend overeenkomstig artikel 33, § 7, vierde lid worden bewaard op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg tot de honderdeenentwintigste dag na de datum van de verkiezingen.

Indien een klacht als bedoeld bij artikel 12 van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, of een bezwaar als bedoeld bij artikel 109, wordt ingediend binnen honderdtwintig dagen na de datum van de verkiezingen, wordt de aangifte van de verkiezingsuitgaven van de kandidaat die het voorwerp is van de klacht, op hun verzoek overgezonden aan de betrokken Procureur des Konings of aan het college bedoeld in artikel 83quinquies, § 2, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instelling.

Indien geen enkele klacht als bedoeld bij artikel 12 van dezelfde wet van 7 juli 1994, noch een bezwaar als bedoeld bij artikel 109, wordt ingediend binnen de in het vorige lid bepaalde termijn, kunnen de betrokken documenten door de kandidaten worden afgehaald. Documenten die niet zijn afgehaald binnen dertig dagen na het verstrijken van de voornoemde termijn, worden vernietigd”.

8. DOORSTUREN FORMULIEREN AAN DE VREDERECHTER/PARKET

De voorzitter van het hoofdbureau zendt de lijsten met de afwezige bijzitters naar de vrederechter (art. 72, zesde lid, NBGKWB).

9. DE PARLEMENTAIRE CONTROLE OP DE ELEKTRONISCHE STEMSYSTEMEN

Het Brussels Hoofdstedelijk Parlement wijst, ten vroegste zes maanden en uiterlijk twee maanden voor de verkiezingen, een college van deskundigen aan dat bestaat uit ten minste vier effectieve en vier plaatsvervangende deskundigen. Dit college wijst een voorzitter en een secretaris aan in hun midden (art. 4 NBGKWB).

Het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wijst deskundigen aan die toezien op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de elektronische processen in verband met de stemming en de totalisatie, alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur, de software en de gegevensdragers.

Tijdens de verkiezingen, zien de deskundigen toe op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de softwaresystemen en de elektronische processen betreffende het verzamelen van de gegevens, het voorbereiden van de elektronische dragers, de totalisering, de berekening en de verspreiding van resultaten alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur, de software en de gegevensdragers. De deskundigen ontvangen van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel de toelatingen, alsook alle gegevens, inlichtingen en informatie die nodig zijn om die opdracht uit te voeren.

De leden van de kiesbureaus, de in artikel 4, § 3, van de wet van 7 februari 2014 tot organisatie van de elektronische stemming met papieren bewijsstuk bedoelde adviesorganen en de privébedrijven alsook hun leden die door de bevoegde overheden betrokken zijn bij het verloop van het kiesproces, leveren eveneens aan de deskundigen de apparatuur alsook alle gegevens, inlichtingen en informatie die nodig zijn om de hiervoor bedoelde controle uit te voeren.

Tijdens de verkiezingen, zien de deskundigen toe op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de softwaresystemen en de elektronische processen betreffende het verzamelen van de gegevens, het voorbereiden van de elektronische dragers, de totalisering, de berekening en de verspreiding van resultaten alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur, de software en de gegevensdragers. De deskundigen ontvangen van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel de toelatingen, alsook alle gegevens, inlichtingen en informatie die nodig zijn om die opdracht uit te voeren.

Na de dag van de verkiezingen kunnen de deskundigen de overeenstemming tussen de uitgebrachte stemmen in een stembureau en de gegevens op de gegevensdragers van een stembureau controleren. Ze kunnen tevens de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van het geheel van de software die de verkiezingsketen vormt, vanaf de kandidatuurstelling tot de bekendmaking van de resultaten, controleren.

Het college van deskundigen kan overgaan tot een audit van de uitslagen om de betrouwbaarheid en integriteit van het elektronische stelsysteem met afdruk van een papieren stembiljet te verzekeren.

Ze verrichten de controle vanaf hun benoeming tot de indiening van het verslag die ze uiterlijk vijftien dagen na de dag van de verkiezingen bezorgen aan de Regering, aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en het Rechtscollege. Dit verslag kan aanbevelingen bevatten in verband met de apparatuur en de software die zijn gebruikt en de procedures die zijn toegepast.

De deskundigen zijn tot geheimhouding verplicht. Elke schending van die geheimhoudingsplicht wordt bestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de deskundigen en de personen die belast zijn met het verlenen van technische bijstand evenwel worden toegelaten in de stembureaus op de dag van de stemming na vertoon aan de voorzitter van het stembureau van hun legitimatiekaart uitgereikt door de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel.

BIJLAGEN

- U vindt hierna de lijst van de formulieren die u zal moeten gebruiken of alleen maar zal ontvangen als voorzitter van een hoofdbureau:
  - **Formulier B2:** Aanwijzing van de voorzitters van de stembureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus
  - **Formulier B2bis:** Aanwijzing van de plaatsvervangende voorzitters van de stembureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus
  - **Formulier B3:** Aanwijzing van de plaatsvervangende voorzitters van de hoofdbureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus
  - **Formulier B4:** Aanwijzing van de bijzitters van de hoofdbureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus
  - **Formulier B5:** Aanwijzing van de bijzitters van de stembureaus door de voorzitter van het hoofdbureau
  - **Formulier B5bis:** Opgave van de kandidaat-voorzitter, plaatsvervangende voorzitter, bijzitters of plaatsvervangende bijzitters die geen of ontoereikende wettige redenen van verhindering opgeven
  - **Formulier B6:** Brief van de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitter van het stembureau betreffende de samenstelling van zijn stembureau
  - **Formulier C1:** Voordracht van de kandidaten door de kiezers
  - **Formulier C2:** Verklaring van bewilliging van de kandidaten voorgedragen door de kiezers
  - **Formulier C3:** Voordracht van de kandidaten door de uittredende gemeenteraadsleden
  - **Formulier C4:** Verklaring van bewilliging van de kandidaten voorgedragen door de uittredende raadsleden
  - **Formulier C5:** Ontvangstbewijs van een voordrachtsakte door de voorzitter van het hoofdbureau
  - **Formulier C12:** Verklaring van taalaanhorigheid
  - **Formulier C13:** Attest betreffende het gebruik van het letterwoord
  - **Formulier C14:** Model van de verklaring van terbeschikkingstelling bedoeld in artikel 32, § 4, tweede lid, van het NBGKWB
  - **Formulier C15:** Model van toelating voor het gebruik van een letterwoord dat op gemeentelijk niveau reeds gebruikt werd bij de verkiezingen van 14 oktober 2018

- **Formulier L:** Overhandiging van de witte verzegelde tas door de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitter van het stembureau overeenkomstig artikel 51, derde lid, van het NBGKWB
- **Formulier F1:** Schuldvorderingsverklaring voor de reiskosten van de leden van de kiesbureaus
- **Formulier R1:** Kennisgeving aan de voorzitters van de stembureaus
- **Formulier R4ter:** voor de betaling van het presentiegeld voor de deelname aan de opleiding
- **Formulier R8:** Ontvangstbewijs gegevens door de voorzitter van het hoofdbureau aan het lid van het stembureau
- **Formulier R10:** Uitslag van de verkiezingen
- **Formulier R11:** Kennisgeving van de uitslag van de verkiezing aan de verkozenen
- **Formulier R12:** Manuele telling van de stembiljetten van een stembureau door het hoofdbureau
- **Formulier T2:** Oproeping van de getuigen voor de stembureaus

- **De artikelen 40 tot 48 NBGKWB:**

Art. 40. § 1. De kandidaten en de kiezers die de voordrachten van kandidaten hebben ingeleverd, mogen ter plaatse inzage nemen van alle ingediende voordrachten en schriftelijk hun opmerkingen aan het hoofdbureau meedelen.

Dit recht kan uitgeoefend worden gedurende de termijn bepaald voor de inlevering van de voordrachten en gedurende twee uren na het verstrijken van die termijn. Het kan ook nog uitgeoefend worden de zevenentwintigste dag vóór de stemming, van 13 tot 16 uur. Na het verstrijken van deze termijn sluit het hoofdbureau de kandidatenlijst voorlopig af.

§ 2. Met uitzondering van de leeftijdsvereiste, die moet vervuld zijn op de datum van de verkiezing, moet aan de verkiesbaarheidsvereisten voldaan zijn vanaf de dag waarop de lijst van de gemeenteraadskiezers wordt opgemaakt.

Het hoofdbureau wijst de kandidaten af die niet de hoedanigheid van kiezer bezitten. Het wijst ook niet-Belgische kandidaten van de Europese Unie af die bij hun akte van bewilliging niet de verklaring en, in voorkomend geval, evenmin het bewijs gevoegd hebben die bedoeld zijn in artikel 33, § 4.

Het hoofdbureau wijst eveneens de lijsten af die niet hebben voldaan aan de bepalingen van artikel 33, § 9, alsook de lijsten waarvan de letterwoorden niet voldoen aan de bepalingen van artikel 32.

Wanneer vastgesteld wordt dat de voorwaarden gesteld in artikel 34, § 2, niet vervuld zijn, gaat het hoofdbureau over tot het weglaten van de vermelding van de taalaanhangigheid.

Art. 41. Wanneer het hoofdbureau de voordracht van bepaalde kandidaten onregelmatig verklaart, worden de redenen van die beslissing in het proces-verbaal opgenomen en onmiddellijk wordt een uittreksel hieruit, met de woordelijke opgave van de aangevoerde redenen, bij aangetekende brief of elk ander middel dat de datum garandeert en de levering van deze zending, evenals de identificatie van de afzender en de ontvanger waarborgt, toegezonden aan de kiezer of de kandidaat die de akte waarop de afgewezen kandidaten voorkomen heeft ingeleverd.

Is de inlevering door twee of drie ondertekenaars gedaan dan wordt de informatie gericht aan de indiener, die als eerste is aangewezen in de voordrachtsakte als het gaat over een voordracht van kandidaten door uittredende gemeenteraadsliden, of aan degene die als eerste is aangewezen in de akte van bewilliging als het gaat over een voordracht van kandidaten door kiezers.

Wanneer de onverkiesbaarheid van een kandidaat als reden is aangevoerd, wordt het uittreksel uit het proces-verbaal op dezelfde wijze ook aan die kandidaat gestuurd.

Art. 42. *Zij die de aanvaarde of afgewezen lijsten hebben ingeleverd of, bij hun ontstentenis, een van de erop voorkomende kandidaten, kunnen de zesentwintigste dag vóór de stemming, tussen 13 en 15 uur, op de plaats aangewezen voor het inleveren van de voordrachten, bij de voorzitter van het hoofdbureau tegen ontvangstbewijs een met redenen omkleed bezwaarschrift tegen de aanvaarding van bepaalde kandidaturen indienen.*

De voorzitter van het hoofdbureau geeft aan de kiezer of de kandidaat die de betwiste voordracht heeft ingeleverd, onmiddellijk bij aangetekende brief of elk ander middel dat de datum garandeert en de levering van deze zending, evenals de identificatie van de afzender en de ontvanger waarborgt, kennis van het bezwaar, onder vermelding van de aangevoerde redenen. Is de inlevering door twee of drie ondertekenaars gedaan dan wordt de brief gericht aan de indiener, die als eerste is aangewezen in de voordrachtsakte als het gaat over een voordracht van kandidaten door uittredende gemeenteraadsleden, of aan degene die als eerste is aangewezen in de akte van bewilliging als het gaat over een voordracht van kandidaten door kiezers.

Wanneer de verkiesbaarheid van een kandidaat wordt betwist, wordt ook hij op dezelfde wijze daarover rechtstreeks ingelicht.

Art. 43. *Indien het hoofdbureau bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijst bepaalde kandidaten wegens onverkiesbaarheid afgewezen heeft of indien een bezwaarschrift, gegrond op de onverkiesbaarheid van een kandidaat, overeenkomstig artikel 42 is ingediend, verzoekt de voorzitter van het hoofdbureau de gemeentelijke administratie van de woonplaats van de kandidaat, elektronisch of bij een door de secretaris van het hoofdbureau aan de gemeentelijke administratie gedragen vordering, om aan hem een voor eensluidend verklaard afschrift van of uittreksel uit alle stukken die dat bestuur in zijn bezit heeft en die omtrent de verkiesbaarheid van de kandidaat nadere aanwijzingen kunnen verschaffen toe te zenden bij aangetekend schrijven of elk ander middel dat de datum garandeert en de levering van deze zending, evenals de identificatie van de afzender en de ontvanger waarborgt.*

Indien de kandidaat zijn woonplaats niet sedert ten minste vijftien dagen in de gemeente heeft en zijn de stukken waaruit onverkiesbaarheid kan blijken, nog niet bij het gemeentebestuur ingekomen, dan zendt deze laatste de schriftelijke uitnodiging van de voorzitter van het hoofdbureau door aan het gemeentebestuur van de vorige woonplaats.

De voorzitter kan, indien hij het dienstig acht, andere onderzoekingen instellen zowel over de verkiesbaarheid van de betrokken kandidaten als over de andere aangevoerde onregelmatigheden.

Alle stukken die ter uitvoering van dit artikel worden aangevraagd, worden kosteloos afgegeven.

Art. 44. *Zij die de aanvaarde of afgewezen lijsten hebben ingeleverd, of, bij hun ontstentenis, een van de erop voorkomende kandidaten, kunnen de vierentwintigste dag vóór de stemming, tussen 14 en 16 uur, op de plaats aangewezen voor het inleveren van de voordrachten, bij de voorzitter van het hoofdbureau tegen ontvangstbewijs een memorie indienen tot betwisting van de onregelmatigheden waarmee bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijst rekening is gehouden of die de dag na die afsluiting ingeroepen zijn. Wanneer de onregelmatigheid gelegen is in onverkiesbaarheid van een kandidaat, kan een memorie worden ingediend met inachtneming van dezelfde regels.*

De in het vorige lid bedoelde personen kunnen in voorkomend geval een verbeterings- of aanvullingsakte indienen.

De verbeterings- of aanvullingsakte is alleen dan ontvankelijk wanneer de voordracht ofwel een of meer op de voordracht voorkomende kandidaten afgewezen zijn om een van de volgende redenen:

1° ontbreken van het vereiste aantal regelmatige handtekeningen van voordragende kiezers;

2° te groot aantal kandidaten;

3° gemis van regelmatige bewilliging;

4° geen of onvoldoende vermelding van de naam, de voornamen, de geboortedatum, de hoofdverblijfplaats van de kandidaten of van de tot inlevering van de akte gemachtigde kiezers;

5° niet-nakoming van de regels omtrent de rangschikking van de kandidaten of de schikking van hun namen;

6° niet-nakoming van de regels omtrent de evenwichtige samenstelling van de kandidatenlijsten, bedoeld in artikel 33, § 9;

7° niet-nakoming van de regels omtrent het letterwoord bedoeld in artikel 32;

8° wanneer een kandidaat zijn kandidatuur geldig intrekt;

9° in geval van overlijden na de voorlopige afsluiting.

Behalve in het geval bedoeld in 6°, 8° en 9° van het voorgaande lid en bedoeld in artikel 48, mag de verbeterings- of aanvullingsakte geen naam van een nieuwe kandidaat bevatten. Behalve in het geval voorzien in 6° van het voorgaande lid, mag ze de in de afgewezen akte aangenomen volgorde van voordracht niet wijzigen.

Vermindering van een te groot aantal kandidaten is slechts mogelijk wanneer uit een schriftelijke verklaring van een kandidaat blijkt dat hij zijn bewilligingsakte intrekt.

De nieuwe overeenkomstig het vierde lid voorgedragen kandidaten moeten de hun aangeboden kandidatuur in een schriftelijke verklaring bewilligen.

De geldige handtekeningen van de voordragende kiezers en van de bewilligende kandidaten, alsmede de regelmatige vermeldingen in de afgewezen voordracht, blijven van kracht, indien de verbeterings- of aanvullingsakte aanvaard wordt.

Art. 45. Het hoofdbureau vergadert de vierentwintigste dag vóór de stemming, om 16 uur.

In voorkomend geval onderzoekt het de stukken die de voorzitter overeenkomstig de artikelen 42, 43 en 44 ontvangen heeft, en beslist erover na de betrokkenen te hebben gehoord indien zij het verlangen. Het verbetert de kandidatenlijst, indien daartoe grond bestaat, en sluit ze daarna definitief af.

Tot deze vergadering worden enkel toegelaten zij die de lijsten hebben ingeleverd of, bij hun ontstentenis, de kandidaten die een stuk als bepaald bij de artikelen 42 en 44 hebben overhandigd, alsmede de getuigen aangewezen krachtens artikel 33, § 6.

Indien de verkiesbaarheid van een kandidaat wordt betwist, mogen ook die kandidaat en de indiener van het bezwaar, hetzij persoonlijk, hetzij bij gemachtigde, de vergadering bijwonen. Hun aanwezigheid, hetzij persoonlijk, hetzij bij gemachtigde, is een vereiste voor de ontvankelijkheid van het beroep waarvan sprake is in artikel 46.

Art. 46. Wanneer het hoofdbureau een kandidatuur verwerpt wegens onverkiesbaarheid van de kandidaat, wordt hiervan in het proces-verbaal melding gemaakt en, indien de afgewezen kandidaat aanwezig of vertegenwoordigd is, verzoekt de voorzitter de kandidaat of zijn gemachtigde desverlangd op het proces-verbaal een verklaring van beroep te ondertekenen.

Wanneer een bezwaar, gegrond op de onverkiesbaarheid van een kandidaat afgewezen wordt, dient dezelfde procedure te worden toegepast en de indiener van het bezwaar of zijn gemachtigde wordt verzocht een verklaring van beroep te ondertekenen, indien hij het verlangt.

Art. 47. Artikel 125, derde en vierde lid en de artikelen 125bis, 125ter en 125quater van het Kieswetboek, zijn van toepassing mits de volgende wijzigingen:

- in het voorlaatste lid van artikel 125 worden volgende woorden weggelaten “Voor de Kamer van volksvertegenwoordigers” alsook de tweede zin;

- in elk van deze artikelen wordt het woord “arrondissementshoofdbureau” vervangen door het woord “hoofdbureau”.

Art. 48. Een kandidaat mag niet voorkomen op meer dan één lijst voor eenzelfde verkiezing. De bewilligende kandidaat die deze verbodsbepaling overtreedt, is strafbaar met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijftien dagen en met geldboete van 130 tot 1.000 euro. Zijn naam wordt geschrapt van alle lijsten waarop hij voorkomt.

In het geval een kandidaat geschrapt is van de lijst om voormelde reden, kan een verbeterings- of aanvullingsakte worden ingediend zoals bedoeld in artikel 44 ten einde de nakoming van de regels van de evenwichtige samenstelling van de lijsten te eerbiedigen.

- **De aangepaste bepalingen, ingevolge artikel 47 van het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek, van de artikelen 125, derde en vierde lid en de artikelen 125bis, ter en quater zijn als volgt:**

Art. 125, derde en vierde lid, van Kieswetboek gewijzigd door artikel 47 van het NBGKWB.

De zaak ingeval wordt van beroep zonder dagvaarding of oproeping voor de eerste Kamer van het hof van beroep van het rechtsgebied gebracht op de twintigste dag vóór de verkiezing, om 10 uur 's morgens, zelfs indien die dag een feestdag is.

Beslissingen van het hoofdbureau die geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van kandidaten, zijn niet vatbaar voor beroep met uitzondering van de beslissingen genomen op grond van artikel 119ter.

Art. 125bis. De drieëntwintigste dag vóór de verkiezing houdt de voorzitter van het hof van beroep zich, tussen 11 en 13 uur, in zijn kabinet ter beschikking van de voorzitters der hoofdbureaus van zijn rechtsgebied, om er uit hun handen te ontvangen een uitgifte van de processen-verbaal houdende de verklaringen van beroep, alsmede alle stukken betreffende de geschillen waarvan de hoofdbureaus kennis hebben gehad. Bijgestaan door zijn griffier, maakt hij van deze overhandiging akte op.

Art. 125ter. De voorzitter van het hof van beroep brengt de zaak op de rol van een terechtzitting van de eerste kamer van dit hof, die moet plaatshebben op de twintigste dag vóór de verkiezing te 10 uur 's morgens, zelfs indien die dag een feestdag is.

De eerste kamer van het hof onderzoekt de zaken van verkiesbaarheid met voorrang boven alle andere.

Ter openbare terechtzitting doet de voorzitter voorlezing van de stukken van het dossier. Hij verleent vervolgens het woord aan de eiser in beroep en eventueel aan de verweerder; dezen mogen zich laten vertegenwoordigen en bijstaan door een raadsman.

Het hof, het advies van de procureur-generaal gehoord, beslist staande de vergadering bij een arrest, dat ter openbare terechtzitting wordt voorgelezen; dit arrest wordt niet betekend aan de betrokkene, maar neergelegd ter griffie van het hof, waar hij er kosteloos inzage van kan nemen.

Het beschikkend gedeelte van het arrest wordt door de zorg van het openbaar ministerie telegrafisch ter kennis van de voorzitter van het betrokken hoofdbureau gebracht ter plaatse door deze aangewezen.

Het dossier van het hof wordt, met een uitgifte van het arrest, binnen acht dagen toegezonden aan de griffier van de vergadering die belast is met het onderzoek van de geloofsbrieven der gekozenen.

Art. 125quater. Tegen de arresten bedoeld in artikel 125ter staat geen rechtsmiddel open.

- **Handleiding van het platform MARTINE.**